

OTDK-DOLGOZAT

2015

PÉNZMOSÁS HELYZETE MAGYARORSZÁGON

SITUATION OF MONEY LAUNDERING IN HUNGARY

Kézirat lezárva: 2013. november 18.

TARTALOMJEGYZÉK

1. BEVEZETÉS.....	1
1.1. TÉMAVÁLASZTÁS INDOKLÁSA.....	1
1.2. KUTATÁSMÓDSZERTAN.....	1
2. PÉNZMOSÁS HÁTTERE	3
2.1. PÉNZMOSÁS TÖRTÉNETE.....	3
2.2. PÉNZMOSÁS FOGALMA	4
2.3. PÉNZMOSÁS PIACA	4
2.4. PÉNZMOSÁS FÁZISAI.....	11
2.5. PÉNZMOSÁSI TECHNIKÁK	14
2.6. PÉNZMOSÁS TÍPUSAI A MAGYAR BÜNTETŐJOG ALAPJÁN.....	17
3. PÉNZMOSÁS ELLENI KÜZDELEM	21
3.1. SZABÁLYOZÁS MAGYARORSZÁGON.....	21
3.2. PÉNZMOSÁS ELLENI INFORMÁCIÓS IRODA	22
3.3. BÜNTETÉS MÉRTÉKE.....	24
3.4. KONKRÉT ESETEK ISMERTETÉSE	25
3.5. SZABÁLYOZÁS AZ EURÓPAI UNIÓBAN.....	26
3.6. PÉNZMOSÁS ELLENI KÜZDELEM NEMZETKÖZI SZERVEZETEI.....	27
4. PÉNZMOSÁSSAL KAPCSOLATOS ADATOK KIÉRTÉKELÉSE.....	30
4.1. BEJELENTÉSEK ALAKULÁSA	30
4.2. BEJELENTÉSEK ÖSSZETÉTELE	34
4.3. EGYÉB ADATSZOLGÁLTATÁSOK	35
4.4. NEMZETKÖZI KITEKINTÉS.....	36
5. ÖSSZEFOGLALÁS.....	40
IRODALOMJEGYZÉK.....	42
MELLÉKLETEK.....	I
1. MELLÉKLET: FEKETEGAZDASÁG NAGYSÁGÁNAK ALAKULÁSA 31 EURÓPAI ORSZÁGBAN, 2012	II
2. MELLÉKLET: KORRUPCIÓ ALAKULÁSA 31 EURÓPAI ORSZÁGBAN, 2012	III
3. MELLÉKLET: PÉNZMOSÁSSAL KAPCSOLATOS BEJELENTÉSEK ALAKULÁSA MAGYARORSZÁGON HAVI BONTÁSBAN, 2009-2013	IV
4. MELLÉKLET: PÉNZMOSÁSSAL KAPCSOLATOS BEJELENTÉSEK ALAKULÁSA, VALAMINT ELŐREJELZÉS HAVI SZINTEN (DETERMINISZTIKUS IDŐSORELEMZÉS), 2009-2013.....	V

5.	MELLÉKLET: PÉNZMOSÁSSAL KAPCSOLATOS BEJELENTÉSEK ALAKULÁSA, VALAMINT ELŐREJELZÉS HAVI SZINTEN (SZTOCHASZTIKUS IDŐSORELEMZÉS), 2009-2013	VI
6.	MELLÉKLET: PÉNZMOSÁSSAL KAPCSOLATOS BEJELENTÉSEK ALAKULÁSA, VALAMINT ELŐREJELZÉS ÉVES SZINTEN (SZTOCHASZTIKUS IDŐSORELEMZÉS), 2009-2013	VII
7.	MELLÉKLET: PÉNZMOSÁSSAL KAPCSOLATOS BEJELENTÉSEK ALAKULÁSA, VALAMINT ELŐREJELZÉS ÉVES SZINTEN (DETERMINISZTIKUS IDŐSORELEMZÉS), 2009-2013.....	VII
8.	MELLÉKLET: PÉNZMOSÁSSAL KAPCSOLATOS BEJELENTÉSEK SZOLGÁLTATÓI KÖR SZERINTI MEGOSZLÁSA, 2012	VII
9.	MELLÉKLET: INFORMÁCIÓ-TOVÁBBÍTÁS ALAKULÁSA MAGYARORSZÁGON, 2012	VIII
10.	MELLÉKLET: ÜGYLETI MEGBÍZÁS FELFÜGGESZTÉSÉNEK ALAKULÁSA MAGYARORSZÁGON, 2009-2012	VIII
11.	MELLÉKLET: PÉNZMOSÁSSAL KAPCSOLATOS BEJELENTÉSEK ALAKULÁSA AUSZTRIÁBAN, 2009-2012.....	VIII
12.	MELLÉKLET: INFORMÁCIÓ-FOGADÁS NEMZETEK SZERINT AUSZTRIÁBAN, 2012.....	VIII
13.	MELLÉKLET: INFORMÁCIÓ-TOVÁBBÍTÁS NEMZETEK SZERINT AUSZTRIÁBÓL, 2012	IX
14.	MELLÉKLET: PÉNZMOSÁSSAL KAPCSOLATOS ÍTÉLETEK ALAKULÁSA AUSZTRIÁBAN, 2009-2012.....	IX
15.	MELLÉKLET: ZÜND-FÉLE KÖRFORGÁSMODELL	IX
16.	MELLÉKLET: ACKERMANN-FÉLE CÉLMODELL.....	X
17.	MELLÉKLET: HÁROM FÁZIS MODELL.....	X

TÁBLÁZAT-ÉS ÁBRAJEGYZÉK

1. táblázat: Árnýékgazdasághoz kapcsolódó tevékenységek.....	5
2. táblázat: A feketegazdaság nagysága és korrupció mértéke közötti korreláció	8
3. táblázat: A pénzmosással kapcsolatos bejelentések számának várható alakulása (determinisztikus idősoelemzés).....	31
4. táblázat: Modell összegzés és paraméter teszt.....	32
5. táblázat: A pénzmosással kapcsolatos bejelentések számának várható alakulása (sztochasztikus idősoelemzés)	33
1. ábra: Feketegazdaság nagyságának alakulása 31 európai országban 2012-ben	6
2. ábra: Korrupciós index alakulása 31 európai országban 2012-ben	7
3. ábra: 31 európai ország csoportosítása feketegazdaság és korrupció alapján.....	9
4. ábra: Zünd-féle körforgásmodell	11
5. ábra: Ackermann-féle célmodell.....	12
6. ábra: Három fázis modell.....	13
7. ábra: Pénzmosás Elleni Információs Iroda feladatkörei	23
8. ábra: PEII általi információ-továbbítás irányai	24
9. ábra: Pénzmosással kapcsolatos bejelentések alakulása Magyarországon (determinisztikus idősoelemzés).....	30
10. ábra: Pénzmosással kapcsolatos bejelentések alakulása Magyarországon (sztochasztikus idősoelemzés).....	31
11. ábra: Autokorreláció és parciális autokorreláció alakulása	32
12. ábra: Modell illeszkedése.....	32
13. ábra: Pénzmosással kapcsolatos bejelentések alakulása Magyarországon (2009-2013) ..	33
14. ábra: Pénzmosással kapcsolatos bejelentések szolgáltatói kör szerinti megoszlása 2012.	34
15. ábra: Információ-továbbítás alakulása Magyarországon 2012.	35
16. ábra: Ügyleti megbízás felfüggesztésének alakulása Magyarországon (2009-2012)	36
17. ábra: Pénzmosással kapcsolatos bejelentések alakulása Ausztriában (2009-2012).....	37
18. ábra: Információ-fogadás nemzetek szerint Ausztriában 2012-ben.....	37
19. ábra: Információ-továbbítás nemzetek szerint Ausztriából 2012-ben	38
20. ábra: Pénzmosással kapcsolatos ítéletek alakulása Ausztriában (2009-2012).....	38

1. BEVEZETÉS

1.1. TÉMAVÁLASZTÁS INDOKLÁSA

Dolgozatom témájaként a pénzmosást választottam. Témaválasztásomat alapvetően több tényező meghatározta, illetve befolyásolta. Először is azt emelném ki, hogy pénzügy mesterszakos másodéves hallgató vagyok, ezért mindenképpen valamilyen pénzügyvel kapcsolatos téma választására fókuszáltam. Második oknak azt tudnám megemlíteni, hogy mindenképpen olyan témát kerestem, ami nem „hétköznapi”. A pénzügyi rendszer törvényes oldalára sokkal nagyobb a rálátás, mint a kevésbé legális részekre. Ezt az oldalt szeretném kicsivel jobban megismerni, mégpedig hogy miként is működik a pénzügyi rendszernek ezen árnyoldala, illetve hogy a kormányzat miként próbál az ilyen cselekmények ellen védekezni. Harmadik szempontom az volt, hogy olyan témát dolgozzak fel, ahol valamiképp alkalmazni tudom az alap-, illetve mesterképzésen elsajátított statisztikai elemző eljárásokat.

1.2. KUTATÁSMÓDSZERTAN

A dolgozatom megírása alapvetően egy alapos szakirodalom-kutatással, illetve adatgyűjtéssel kezdődött.

A szakirodalmat leginkább a Magyar Nemzeti Bank, illetve a Nemzeti Adó- és Vámhivatal pénzmosás témakörében készített tájékoztatói, valamint jelentései, a pénzmosás elleni törvény, továbbá az Európai Unió témához kapcsolódó publikációi szolgáltatták.

Az adatokat többnyire a Pénzügyi Információs Egység (FIU) magyar, illetve osztrák adatszolgáltatása, az EUROSTAT, illetve Friedrich Schneider által a feketegazdaság nagyságára és a Transparency International által a korrupció méretére vonatkozó publikációi biztosították.

A dolgozatot mindenképpen egy rövid történelmi áttekintéssel fogom kezdeni, amiben elsősorban a pénzmosásnak, mint fogalomnak az eredetét fogom bemutatni. Ezt követően azt fogom ismertetni, hogy milyen tevékenységek is tartoznak a pénzmosás kategóriába, illetve, hogy hová is sorolható maga ez a tevékenység. Kitérek továbbá a pénzmosás egyes fázisaira, illetve az itt megjelenő egyes elméleti megközelítésekre, valamint arra, hogy milyen megvalósulási formái is lehetnek ennek a tevékenységnek. Az előzőeken túlmenően pedig felvázolom egyrészt a hazai szabályozást, illetve az ebben résztvevő intézményeket, másrészt pedig az európai uniós szabályozást, valamint a nemzetközi szintén megjelenő olyan

szervezeteket, akik elsősorban a pénzmosás elleni küzdelmet tűzték ki célul. Az elméleti háttér bemutatását követően pedig megpróbálok főként a magyarországi helyzetről, valamint nemzetközi kitekintés keretében Ausztria vonatkozásában képet kapni a pénzmosás alakulásáról.

A dolgozat elkészítését megelőzően alapvetően három hipotézis fogalmazódott meg bennem, amiket a dolgozat megírása során mindenképpen igazolni, vagy cáfolni szeretnék.

Hipotézisek:

1. Magyarországon növekvő problémát jelent a pénzmosás.
2. Korrupció és feketegazdaság között valamiféle kapcsolat áll fent.
3. A feketegazdaság, illetve a korrupció mértéke alapján Magyarország leginkább a 2004-ben hazánkkal együtt az Európai Unióba csatlakozott országokhoz áll közel.

A hipotézisek vizsgálatánál támaszkodni fogok az alap statisztikai eljárásokon túlmenően például az idősorelemzés, a korrelációanalízis, valamint a klaszteranalízis eszköztárára.

Az első hipotézis vizsgálatára az idősorelemzés eszközén belül mind a determinisztikus, mind pedig a sztochasztikus megközelítést felhasználom. A determinisztikus idősor elemzésnél alapvetően érvényesül egyfajta tendencia (trend), illetve szabályos hullámmozgás (szezonális). A véletlen kevés szerephez jut. Ezzel szemben a sztochasztikus idősorelemzés az idősor alakulását a korábbi adatok, illetve a véletlen hatásokból eredezteti. Erre alapvetően azért van szükség, mert a pénzmosással kapcsolatos bejelentések száma csak 2013 első félévéig állnak rendelkezésre. Annak érdekében pedig, hogy minél pontosabban meg tudjam állapítani a tendencia irányát, mindenképpen szükségét éreztem az előrejelzésnek.

A második hipotézis esetében korrelációanalízis segítségével fogom a feketegazdaság nagysága, illetve a korrupció mértéke között húzódó kapcsolat nagyságát meghatározni.

A harmadik hipotézis esetében, hogy az egyes európai uniós tagállamok, mely másik tagállammal mutatnak hasonlóságot, klaszteranalízis keretében, főként a hierarchikus klaszterezési eljárásra támaszkodva fogom meghatározni.

2. PÉNZMOSÁS HÁTTERE

2.1. PÉNZMOSÁS TÖRTÉNETE

A pénzmosás eredetének kutatásánál szinte mindenkinek Al Capone, és az általa üzemeltetett mosodák juthatnak az eszébe.

Maga a pénzmosás, mint fogalom a legendás „chicagói gengszter”, Al Capone nevével kapcsolódik össze, aki az illegális tevékenységekkel szerzett pénzét mosodákba fektette be, és ez által a valódi eredetét álcázta. Amikor pedig a csalásnak ezt a fajtáját, amit szintén kapcsolatba hoztak az adócsalással, felfedték, Al Caponét börtönbe zárták. (Juraforum, 2013)

Az 1920-as években gyakran üzemeltettek a bűnözők nagy készpénzforgalmú vállalkozásokat, többek között mosodákat, illetve autómosókat, ahol a legális, illetve a piszkos pénz összekeveredhetett, ezáltal logikus kereskedelmi okot szolgáltatva a nagy összegű készpénz létezésére.

Maga a pénzmosás kifejezés (money laundering) legelőször a hetvenes évek elején egy amerikai újságban jelent meg az ismert Watergate botrányval kapcsolatosan.

Az első bíróság pedig, amely a pénzmosás kifejezést használta büntető ügyben, szintén egy amerikai bíróság volt 1976-ban. 1986-os esztendőben szintén ugyanebben az országban vált önálló bűncselekménnyé ez a tevékenység.

Létezik egy olyan elmélet is, amely szerint a pénzmosás kifejezés nem is Al Capone mosodáiból, hanem a kábítószer-kereskedők által használt argóból származtatható. Ők nevezték „mosás”-nak a „piszkos” pénz legális forrásnak való feltüntetését. (Gál, 2007)

A pénzmosás jelensége a 20. század második felében vált világméretű problémává, amikor is a kábítószer-kereskedelem ugrásszerű növekedésnek indult. Az utóbbi néhány évtizedben egyre nagyobb figyelem övezte a világ politikai-gazdasági hatalmai által ezt a tevékenységekört. Mind a gazdaságban, mind pedig a politikai életben egyaránt szükségessé vált olyan törvények, illetve szabályok megalkotása, amelyek szigorú keretek közé szorítják a különböző pénzügyi, bankfelügyeleti tevékenységeket az adott országokban. (PEII, 2013a)

2.2. PÉNZMOSÁS FOGALMA

A pénzmosás az a folyamat, ami a bűncselekményekből származó bevételeket átváltják, átruházzák, átalakítják, vagy legális üzlettel keverik, azzal a szándékkal, hogy a valódi eredetét, természetét elrejtse. (Schneider, 2009)

Az Európai Parlament és a Tanács 2005/60/EK irányelve alapján a következő szándékosan elkövetett magatartásformák esnek a pénzmosás kategóriájába:

- bűnözői cselekményből származó vagyon átváltása vagy átruházása a vagyon jogellenes eredetének elrejtése vagy leplezése céljából,
- a bűnözői cselekményből származó vagyon valódi természetének, forrásának, helyének, rendelkezésre állásának, mozgásának, a hozzáfűződő jogoknak vagy tulajdonjogának elrejtése vagy leplezése,
- vagyon megszerzése, birtoklása vagy használata annak ismeretében, hogy az bűnözői cselekményből származik,
- a fenti cselekmények elkövetésében való részvétel, valamint elkövetésének támogatása.

A cselekmény akkor is pénzmosásnak minősül, ha a tisztára mosandó vagyont eredményező cselekményeket más tagállam vagy egy nem uniós ország területén hajtották végre. (Európai Unió, 2011)

Az előbb említettek alapján arra következtetésre lehet jutni, hogy a pénzmosás sok esetben valamilyen velejárója más bűncselekményeknek. Ilyen lehet például a kábítószer-kereskedelem, vagy éppenséggel a prostitúció.

2.3. PÉNZMOSÁS PIACA

A pénzmosás folyamata véleményem szerint nagymértékben kapcsolódik a feketegazdasághoz (árnyékgazdaság), illetve annak szerves részét is képezni.

A feketegazdaság fogalmi körébe tartoznak olyan gazdasági tevékenységek, melyeket alapvetően a közgazdaságtudomány a termelés fogalmába sorol, azonban ezek nem kerülnek bevallásra sem az adóhatóságnál, illetve társadalombiztosítónál, sem más közterhek megfizetésénél. Ebből fakadóan ezeket nem veszik számításba a nemzeti számla-, és mérlegrendszerben, a nemzeti össztermék számításánál.

Az Egyesült Nemzetek Szervezete is kitér az SNA számlarendszer esetében erre az eltitkolt és földalatti gazdaságra. Az ENSZ megfogalmazásában olyan tevékenységek tartoznak ide, amelyek gazdasági értelemben produktív, valódi termelési folyamatokat ölelnek fel. Ugyanakkor ide sorolandók olyan tevékenységek is, amelyek nem növelik a megtermelt javak összegét. Ide tartoznak például a közterhek elől eltitkolt és más bűncselekményekkel (vesztegetés, korrupció) kapcsolatos jogellenes, vagy tiltott tevékenységi körök. (Bencze, 1999)

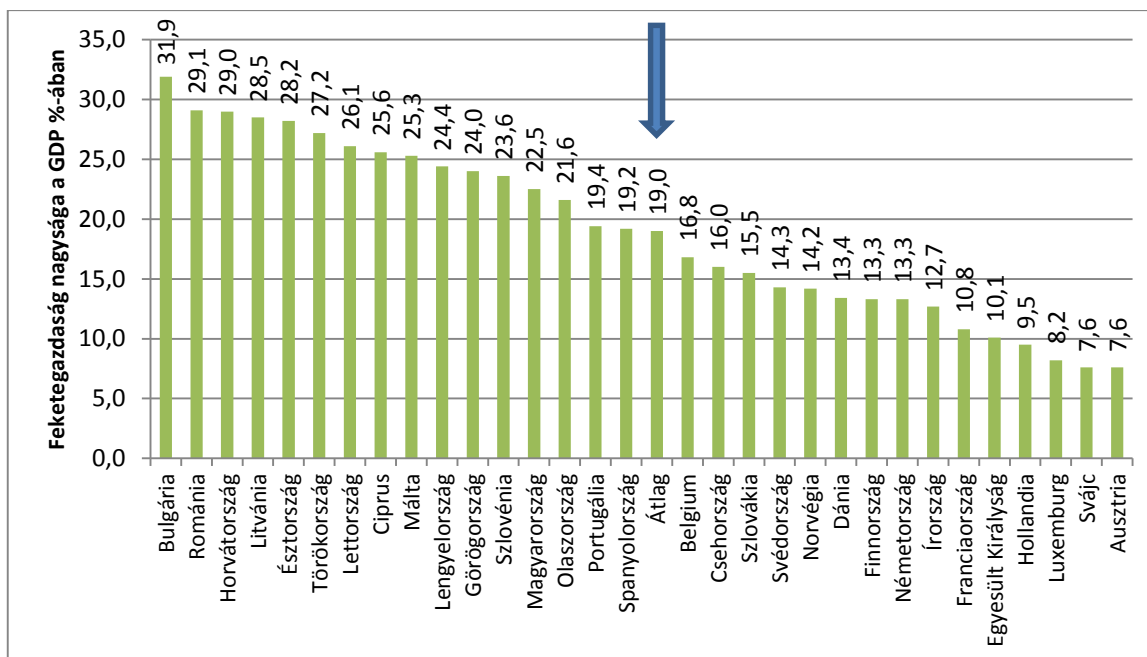
1. táblázat: Árnyékgazdasághoz kapcsolódó tevékenységek

Fekete-, szürke- vagy árnyékgazdasági tevékenységek			
Pénzbeli tranzakciók		Nem pénzbeli tranzakciók	
Feketegazdasági illegális tevékenységek			
Lopott holmik kereskedelme. Drogok gyártása és kereskedelme. Prostitúció. Szerencsejáték. Csempészs. Csalás.		Cserekereskedelem (barter) a lopott, csempészett holmikkal. Lopás és drogok előállítása önfogyasztásra	
Fekete- vagy szürkegazdasági legális tevékenységek			
Az adók elkerülése	Adóelkerülés	Adókijátszás	Adóelkerülés
Beszámolóiban nem szereplő önfoglalkoztatási jövedelmek. Legális termékgyártási és szolgáltatási tevékenységek adóbevallásaiból kimaradt bérek és jövedelmek, valamint beszerzett anyagok, eszközök és szolgáltatások.	Alkalmazottaknak árleszállítás (diszkont). Fizetésen kívüli juttatás	Cserekereskedelem (barter) legális termékgyártás és szolgáltatás esetén	Csináld magad tevékenységek és szomszédoknak való segítség (kalakamunka).
Forrás: Friedrich Schneider with Dominik Enste: Hiding in the Shadows The Growth of the Underground Economy. © 2002 International Monetary Fund. Pamphlet: March 2002. http://www.imf.org/external/pubs/ft/issues/issues30/index.htm			

Forrás: (Sebestyén, 2013)

A pénzmosás több szálon is kapcsolódik a feketegazdasághoz. Gondoljunk csak arra, hogy az illegális pénz miből származhat. Itt eleve megjelennek olyan tevékenységek, amelyek az árnyékgazdaság tevékenységei közé tartoznak. A legtöbb esetben a pénzmosásnál megjelenő pénz prostitúcióból, kábítószer-kereskedelemből, csempészetből vagy éppenséggel szerencsejátékból származik. De mindenképp ide sorolandók még az egyéb bűncselekmények, mint például rablás is. Rendszerint az ilyen ügyletekből származó bevételeket próbálják a pénzmosók valamilyen úton-módon legalizálni vagy éppenséggel nem legális vonalon továbbhaladva, például terrorizmus során felhasználni. Természetesen nem elhanyagolható az adócsalás sem, hiszen ott is olyan bevételekről van szó, amelyek után nem történt semmiféle adófizetés.

Lehetőség nyílik arra, hogy egyfajta képet kapjunk arról, hogy hogyan is alakul a feketegazdaság a különböző országokban.

1. ábra: Feketegazdaság nagyságának alakulása 31 európai országban 2012-ben

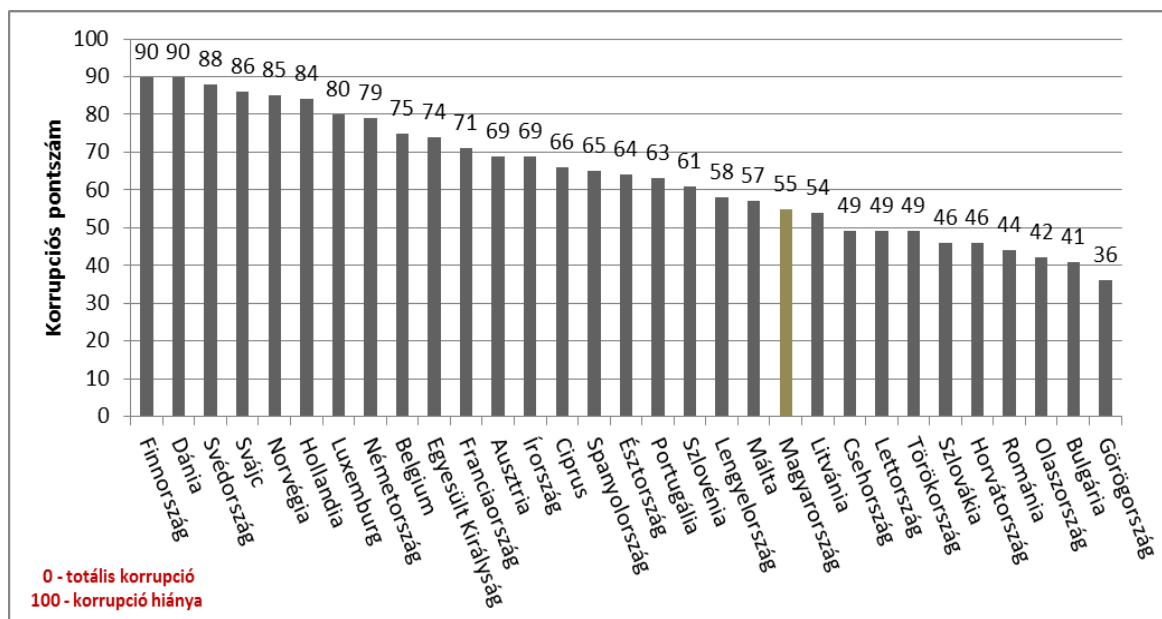
Forrás: 1. számú melléklet adatai alapján saját szerkesztés

Az árnyékgazdaság méretének alakulása a GDP százalékában a 2012-es esztendőre nézve jelentős eltéréseket mutatott Európában. Ami nagyon szembeűnik, hogy olyan országok haladják meg az európai átlagot, amelyek „frissen”, vagy még nem csatlakoztak az Európai Unióhoz. A feketegazdaság legkevésbé a nyugat-európai térségben burjánzott el. Kiemelkedő eredménnyel zárt Svájc, illetve Ausztria. Ami nem meglepő, hogy Bulgáriában a legnagyobb a feketegazdaság mértéke.

Amit még itt mindenképp meg kell említeni, hogy az előrejelzések alapján valamennyi országban, így Magyarországon is csökkenni fog az árnyékgazdaság mértéke a 2013-as esztendőre.

Nagymértékben jelen van ezeknél a tevékenységeknél a korrupció is. A korrupció mértékének meghatározása azonban a feketegazdaságban szinte lehetetlen.

A Transparency International azt vizsgálja, hogy milyen mértékű a korrupció a különböző országokban. Ezeknél a vizsgálatoknál többek között az adott ország egészségügyét, építőiparát, illetve politikai közegét veszik górcső alá. A korrupciót ez az index egy 0-tól 100-ig terjedő skálán méri (0-nincs korrupció; 100-totális korrupció).

2. ábra: Korrupciós index alakulása 31 európai országban 2012-ben

Forrás: 2. számú melléklet adatai alapján saját szerkesztés

Bár ez a vizsgálat a gazdaság „legális” oldalán méri a korrupciót, azonban ez az index mégis lehet egyfajta iránytű arra vonatkozólag, hogy milyen mértékű is lehet a korrupció az egész gazdaságra nézve.

Hasonló következtetéseket lehet levonni a korrupciót illetően az egyes országokat vizsgálva, mint az árnyékgazdaság esetében.

Európa 31 országát vizsgálva szembetűnő, hogy legkevésbé a skandináv térségben hódít teret a korrupció. Az érem másik oldalán pedig Görögország, illetve ismét Bulgária foglal helyet.

Magyarországon a korrupciós index 55-ös értéket vett fel a 2012-es esztendőben, aminek köszönhetően a 174 országot magába foglaló ranglistán a 46. helyet foglalta el országunk.

Mivel nagyon hasonló képet mutat a feketegazdaság méretének, valamint a korrupció mértékének alakulása, ezért sejteni lehet egyfajta kapcsolatot az előbb említett két tényező között.

2. táblázat: A feketegazdaság nagysága és korrupció mértéke közötti korreláció

Correlations		Feketegazdaság mértéke a GDP %-ban	Korrupció mértéke
Feketegazdaság mértéke a GDP %-ban	Pearson Correlation	1	-,739**
	Sig. (2-tailed)		,000
	N	31	31
Korrupció mértéke	Pearson Correlation	-,739**	1
	Sig. (2-tailed)	,000	
	N	31	31

** . Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

Forrás: 1. és 2. számú melléklet adatai alapján saját szerkesztés

A vizsgálatba 31 európai országot vontam be, és mindkét változó esetében a 2012-es évi adatokat vettem alapul.

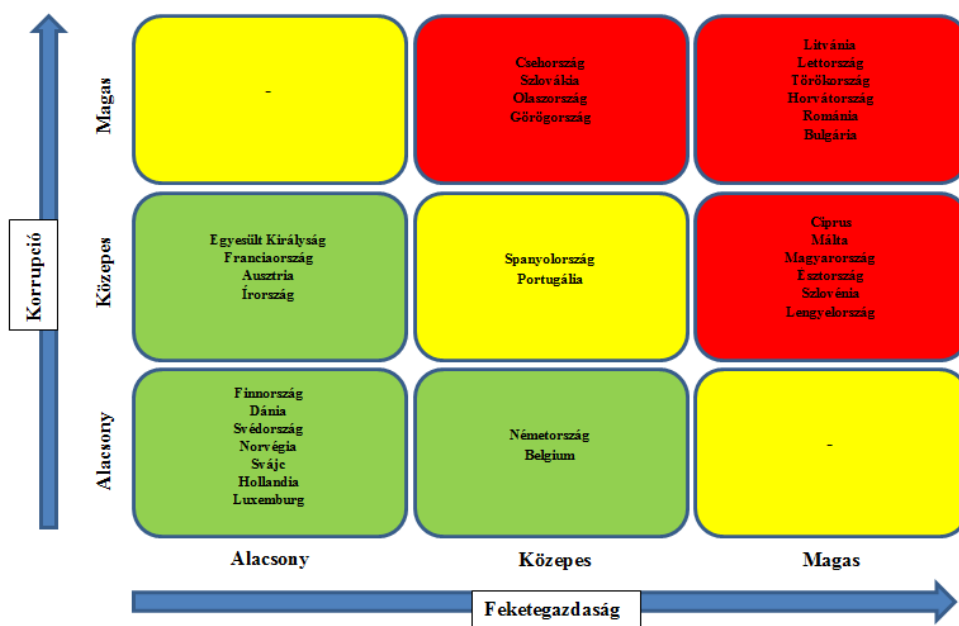
A vizsgálat eredményül azt hozta, hogy negatív, közepesnél erősebb kapcsolat van a korrupció mértéke, valamint a feketegazdaság GDP-hez viszonyított nagysága között. A negatív kapcsolat abból adódik, hogy a korrupciós index fordítottan veszi számításba a korrupció mértékét, azaz minél magasabb értéket vesz fel az index, annál kisebb a korrupció az adott országban. Összességében elmondható, hogy minél nagyobb egy országban a korrupció mértéke, annál nagyobb az árnyékgazdaság a GDP-hez viszonyítva.

Ez az összefüggés valószínűleg azzal magyarázható, hogy ha az emberek nap, mint nap a korrupcióval szembesülnek, akkor fogékonyabbak lesznek az illegális tevékenységekre, ezzel növelve az árnyékgazdaságot.

Ezzel együtt igazolást nyert a második hipotézisem, miszerint az árnyékgazdaság, illetve a korrupció között nem elhanyagolható kapcsolat áll fent.

Az európai országok esetében a korrupció mértéke, valamint a GDP-arányos feketegazdaság nagysága alapján az egymással nagy hasonlóságot mutató országokat azonos csoportba osztályoztam.

A csoportok elkülönítésére a klaszterezési eljárások közül a hierarchikus megoldást választottam, mivel ez a lehetőség különítette el a legjobban egymástól az országokat.

3. ábra: 31 európai ország csoportosítása feketegazdaság és korrupció alapján

Forrás: 1. és 2. számú melléklet adatai alapján saját szerkesztés

Alapvetően 9 csoport létrehozását terveztem, azonban két csoport nagy hasonlóságot mutatott másik kettővel, ezért ezek összevonásának szükségességét éreztem.

Az egyes létrehozott csoportok alapján elmondható, hogy kétség kívül Svájcban, a skandináv országokban, illetve a Benelux államok néhány országában a legjobb a helyzet mind a korrupció, mind pedig a feketegazdaság tekintetében. Egy fokkal talán rosszabb a helyzet, vagy a korrupció, vagy pedig a feketegazdaság területén többek között Németországban, Franciaországban, illetve az Egyesült Királyságban. Ezeket az országokat zölddel jelöltem, hisz a többi színnel jelölt csoporthoz képest ők mindenképp sokkal jobb helyzetben vannak a vizsgált változók alapján.

Közepesnek tekinthető a besorolás szempontjából az Ibériai félsziget országai. Itt a korrupció, illetve a feketegazdaság mértéke is a közepes szintet ütötte meg 2012-ben.

S végül legrosszabb a helyzet a pirossal jelölt országok tekintetében, ahol hazánk is helyet foglal. Magyarország a legnagyobb hasonlóságot Ciprussal, Máltával, Észtországgal, Szlovéniával, illetve Lengyelországgal mutatta. Ezek láthatjuk, hogy többségében velünk együtt csatlakoztak az Európai Unióba. Ezzel igazolást is nyert a harmadik hipotézisem, ami szerint Magyarország leginkább a 2004-ben csatlakozott országokkal mutat hasonlóságot. Bár fordított képet mutat a feketegazdaság, illetve a korrupció, de mégis velünk körülbelül egy

szinten van Olaszország, Görögország, Szlovákia, valamint Csehország. Kétség kívül a legdrasztikusabb a helyzet többek között Litvániában, Lettországbán, Bulgáriában, illetve Romániában.

Annak, hogy Magyarországon ilyen méreteket ölt a feketegazdaság, egyik lehetséges oka lehet, hogy az állampolgároknak nem tudatosul az, hogy miért is adózunk, illetve, hogy mire is költik az adóbevételeket.

A társadalom tagjai bocsánatos, csupán kis súlyú bűnnek tartják az adóelkerülést, mint ahogyan azt teszik hálapénznél is az egészségügyben.

Az emberek ilyesfajta beidegződései járulnak hozzá ahhoz, hogy az alkalmazottaik egy részét feketén foglalkoztassák, vagy esetlegesen a vállalkozás által előállított javakat feketén értékesítsék.

Az adócsalásokat rendszerint abból a célból hajtják végre az elkövetők, hogy jobban tudjanak élni (esetleg „megélni”). Az állam ebből fakadóan kénytelen magasabb adókat kivetni, hogy a kieső bevételeket pótolni tudja.

Az adóterhek csökkentése lehetne egy lehetséges megoldás a feketegazdaság méretének csökkentésére. Az adóterhek enyhítését viszont az állam ilyen beidegződések közepette csak az újraelosztás lényeges csökkentésével lenne képes finanszírozni, ami az államadóság terhére történne.

A korrupciótól esetlegesen pedig úgy lehetne megszabadulni, hogy a társadalomban már az egyének szintjén távol maradnak a korrupcióval érintett tevékenységektől az egyes szereplők.

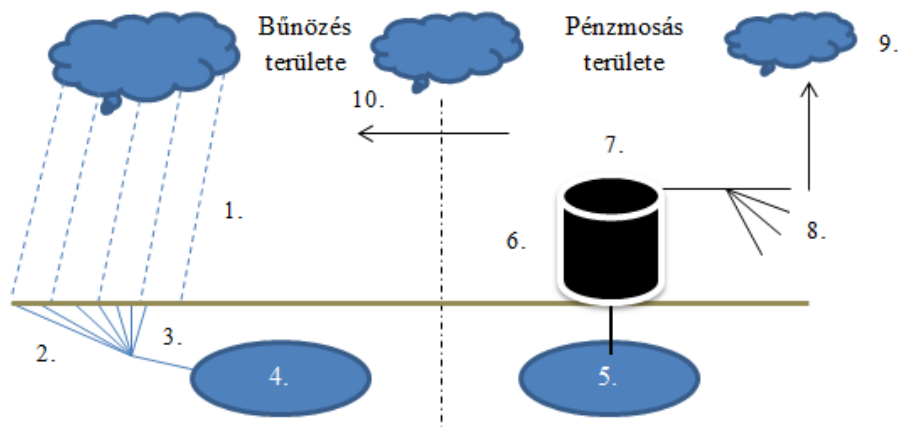
Mindenképp szót kell ejteni ebben az alfejezetben a globalizációról is, hiszen a feketegazdaság, és így a pénzmosás is nagyon gyakran határokon átvívelő tevékenység. Ehhez járul hozzá például az Európai Unió egyre bővülő közössége is. Ezen belül is ki kell itt emelni a Schengeni Szerződést, melynek értelmében a tagállamok között a belső határok megszűnnek. Véleményem szerint ez nagymértékben hozzájárulhat a feketegazdaság jelentős mértékű elterjedéséhez.

Egy későbbi alfejezetben, mely a pénzmosási technikákkal foglalkozik, látni lehet majd, hogy nagyon sok módszer már nem csak egy-egy országra korlátozódik, hanem azon túllépve több országot egyszerre bevonva valósítja meg a bűncselekményeket.

2.4. PÉNZMOSÁS FÁZISAI

A szakirodalmak számos modellt említenek, amelyeket a pénzmosás különböző fázisaira dolgoztak ki a hozzáértők. Ezen modellek közül alapvetően három modellt vizsgáltam meg részletesebben.

Az első ilyen modell a **Zünd-féle körforgásmodell**, ami alapvetően a víz körforgásaként írja le a mosási folyamatot.

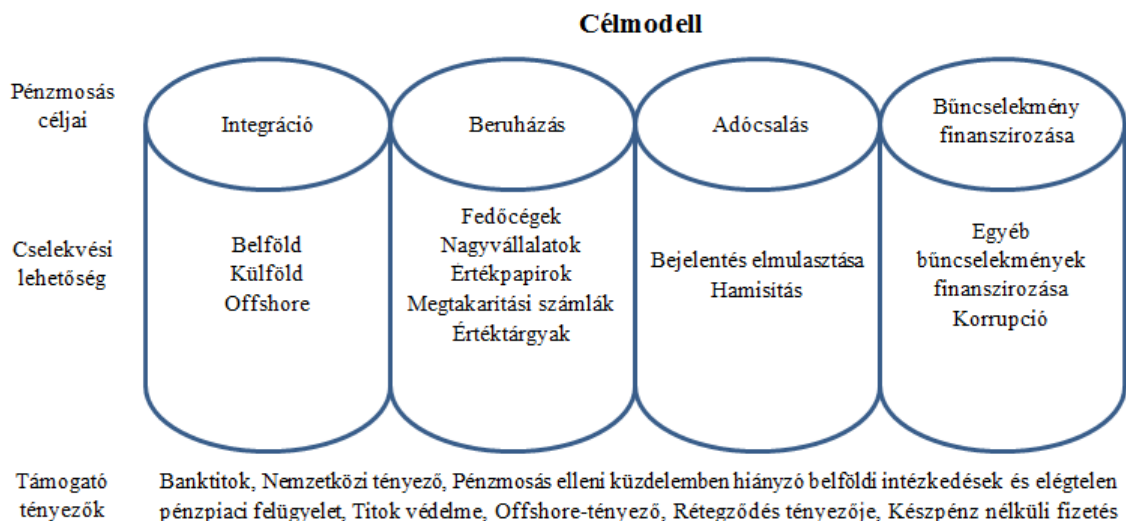
4. ábra: Zünd-féle körforgásmodell

Forrás: 15. számú melléklet alapján saját szerkesztés

A modell abból indul ki, hogy a bűncselekmény elkövetésének helyén csapadék keletkezik, és ez szimbolizálja tulajdonképpen a bűncselekményből származó készpénzt. Ez a csapadék szivárog el a bűnszervezetben, majd áramlik ide-oda a föld alatt, akárcsak a talajvíz. Ezek után a talajvíz a felszínre tör, ami a „piszkos” pénz legális gazdaságba történő bejutását jelképezi, majd összegyűlik a tavakban, mely az előkészítést jelenti a legalizálásra. A szivattyúzásnak elnevezett fázisban a pénz belép a legális pénzügyi szférába pénzügyi-, és bankműveletek, illetve értékpapírok vásárlása révén. A pénz azáltal kezd el tisztulni, hogy beáramlik a különböző befektetésekbe, illetve a számláról számlára történő mozgás segítségével. A fázisok sorát az elpárologás zárja, ami a pénz visszajutását jelenti az alapbűncselekményt elkövető országba. Mindezek után újabb bűncselekmények bekövetkezésével újra „csapadék” képződik, és ezzel visszajutunk ismét az első fázishoz.

A második olyan modell, ami a pénzmosáshoz köthető, az Egyesült Államokban kidolgozott **ciklusmodell**, mely nagymértékben hasonlít az előbb kifejtett körforgásmodellre, és érdemben nem is közöl többet a témáról. (Gál, 2004)

A harmadik olyan modell, ami szorosan kapcsolódik a pénzmosáshoz, az az **Ackermann-féle célmodell**.

5. ábra: Ackermann-féle célmodell

Forrás: 16. számú melléklet alapján saját szerkesztés

A modell alapvetően négy célt nevesít, ami a pénzmosás alapja lehet:

- integráció,
- beruházás,
- adócsalás,
- bűncselekmény finanszírozása.

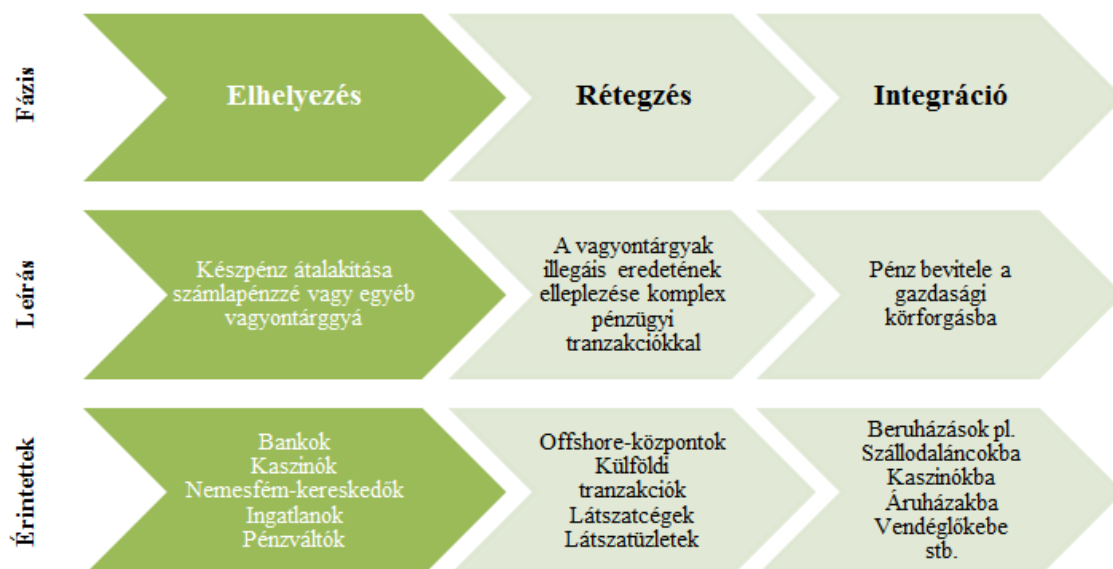
A „piszkos” pénz integrációja esetében cselekvési lehetőségként a modell a bel-, illetve külföldet, valamint az offshore cégeket említi. A beruházásnál szóba jöhető lehetőségek között a fedőcégeket, a nagyvállalatokat, az értékpapírokat, a megtakarítási számlákat, valamint az értéktárgyakat lehet nevesíteni. Az adócsalásnál leginkább a bejelentés elmulasztása, valamint a hamisítás jelenik meg lehetséges eszközként. A bűncselekmények finanszírozása esetében pedig a további büntetendő cselekmények finanszírozása, illetve a korrupció jelenik meg a palettán.

Amennyiben a célok és az eszközök tisztázottak, akkor a pénzmosó rendelkezésére számos támogató tényező áll, amik az álcázást elősegítik. (Schneider, 2009) Ilyen tényező lehet többek között a banktitok, az elégtelen pénzügyi felügyelet és a belföldi pénzmosás elleni harc hiányzó koordinációja, a titok védelme, a hamisítás, valamint a készpénz nélküli fizetés.

Az utolsó, és egyben talán legismertebb pénzmosás témaköréhez köthető modell, a **három fázis modell**, ami szintén az Egyesült Államokhoz kapcsolódik.

A pénzmosás rendszerint három szakaszra bontható:

1. elhelyezés,
2. rétegzés,
3. integrálás.

6. ábra: Három fázis modell

Forrás: 17. számú melléklet alapján saját szerkesztés

Az **elhelyezési szakasz** fő célja, hogy a „piszkos” pénzt valamilyen úton módon, de eljuttassák valamelyik pénzintézetbe. A lebukás valószínűsége itt a legmagasabb, ezért az elkövetők leginkább a gyors lebonyolításra törekszenek. Számos olyan eszközt hajlamosak az elkövetők bevetni, amikkel elkerülhetik a lelepleződést. Ide sorolható például az az eset, amikor a bűnözők egy büntetlen előéletű személyt bíznak meg az ügylet lebonyolításával. Olyan eset is előfordulhat, hogy egy banki alkalmazottat vonnak be, rendszerint megvesztegetés útján. Egyéb módszerek közé sorolható, amikor pénzváltót, vagy más magas készpénzforgalmú egységeket alkalmaznak, vagy éppenséggel a pénzt külföldre csempészik, esetleg nagy értékű vagyontárgyakat vásárolnak.

A **rétegzési fázis**ban tulajdonképpen a bűncselekményből származó jövedelmek forrástól való elválasztása megy végbe. Ennek a folyamatnak a sikerét nagymértékben elősegíti, hogy a komplex pénzügyi tranzakciók eredményeképpen szinte követhetlenné válik a pénz

mozgása. Tipikus példa a rétegzésre, amikor a pénzt kisebb egységekre bontják, és a különböző országokba szétutalják. Ezekből rendszerint kötvényeket, részvényeket, vagy esetleg más értékpapírt vásárolnak az elkövetők. Ennek a szakasznak a véghezvitele elősegíti, hogy a kialakított portfólió által a vagyon sokkal inkább kezelhetővé válik, miközben az eredete már szinte kinyomozhatatlan.

Az **integrálás** fázisában a pénzt visszajuttatják a legális gazdaságba, ami hozzájárul ahhoz, hogy a bűnözők hiteles igazolást szerezzenek az újonnan szerzett jövedelmek legalitásáról. Ebben a szakaszban a lebukás valószínűsége már csekély. Itt már csak egy lehetősége marad a hatóságoknak az eredet igazolására, ha az informátorok vallanak. Elterjedt módszer a fiktív kölcsönök felvétele, vagy éppenséggel (export-import) számlák gyártása.

A pénz ilyen módon történő legálissá tételének is maradnak sarkallatos pontjai. Az elkövetők tisztában vannak ezekkel a sebezhető pontokkal, így kiemelkedő figyelemmel járnak el például a készpénz pénzügyi rendszerbe történő beléptetésével, az országhatárokon kerszetül történő áramoltatásával, vagy éppenséggel pénzügyi rendszeren belüli, vagy pénzügyi rendszerből indított átutalásokkal. (Inzelt, 2006)

Az előbb említett modellek mindegyike másképp próbálja megfogni a pénzmosás témakörét, illetve annak folyamatát. A Zünd-féle körforgásmodell, valamint a ciklusmodell kicsit az általánosság felé tereli a témakört, ezzel szemben a Ackermann-féle célmodell, illetve a három fázis modell konkrét, életszerű célokat, valamint eszközöket említ a pénzmosás lebonyolítására. Az összes modell, mégha nincs is konkrétan kimondva az illegális keretek között megszerzett pénz valamilyen módon történő legálissá tételét célozza. Továbbá az is elmondható, hogy valamennyi modell a „piszkos” pénz körforgásának bemutatására törekszik.

Az előbb említett négy modell közül talán a három fázis modell tekinthető a leggyakorlatiasabbnak. Ez áll véleményem szerint a legközelebb a valósághoz. Azonban igaz az is, hogy az informatika fejlődésével újabb és újabb lehetőségek nyílnak meg a pénzmosók előtt az illegális pénz „legálissá” tételére.

2.5. PÉNZMOSÁSI TECHNIKÁK

A gyorsan fejlődő világunkban mára már számtalan eszköz rendelkezésére áll a bűnözőknek arra, hogy az illegális tevékenységből származó bevételeiket tisztára mossák.

Az Európai Parlament által nevesített néhány fontosabb pénzmosással kapcsolatba hozható „tisztítási” technika:

- ***Arany és drágakövek vásárlása***

Aranyat, illetve drágaköveket exportálnak az elkövetők abból a célból, hogy ezeket a célországban legálisan értékesítsék. Ahhoz, hogy az exportnál a bejelentési kötelességet elkerüljék, a bejelentési határértéket meg nem haladó részekre bontják szét a szállítmányt.

- ***Színlelt per***

Két bűnözői tulajdonban lévő vállalat közül az egyik általában szerződésszegés miatt eljárást indít a másik ellen, melyben kártérítési igénnyel lép fel. Amennyiben a bíróság elmarasztaló ítéletet hoz, vagy éppenséggel a felek megállapodnak, a „piszkos” pénz átkerül egyik vállalatról a másikhoz, melynek következtében már törvényes eredetűvé válik az átutalt összeg.

- ***Számlahamisítás***

Ebben az esetben olyan számla kerül kibocsátásra, mely mögött vagy nincs semmiféle tevékenység (fiktív), vagy éppenséggel nagymértékben túlórázott. Ez hozzájárul ahhoz, hogy a vállalkozás a saját bankszámláján lévő pénzek eredetét igazolja, s ez által legalizálja ezeket az összegeket.

- ***Hawala***

Ez a módszer olyan ügyletet takar, melynek keretében az érintett egy közvetítőre bízta a pénzt, amit rendszerint egy külföldön tartózkodó személynek kell kézbesítenie. A közvetítő személy a célországban tevékenykedő kollégáján keresztül juttatja el a rábízott összegeket a címzettnek. Mivel közvetítők, valamint a közvetítő és az ügyfél között nem jelenik meg semmiféle biztosíték, ezért az ügylet végrehajtása nagymértékben épít a bizalomra, amit alapvetően a „hawala” kifejezés amúgy is jelent.

- ***Loanback vagy kedvezményes hitelkonstrukció***

Ebben az esetben bizonyos összegű kölcsönfelvételtől van szó egy banktól, amelyre rendszerint egy offshore területen működő banknál lévő azonos összeg nyújtja a garanciát. Miután a hitel nem kerül visszafizetésre, a második bank átutalja a garanciát a kölcsönt nyújtó intézetnek, ezáltal legálisnak tűnő pénzmozgás megy végbe.

- ***Akkreditív***

Ez a módszer alapvetően a nemzetközi kereskedelemben a nem-, vagy késedelmes teljesítéshez szorosan kapcsolódó kockázatok csökkentését célozza. Az eladó,

amennyiben valamennyi finanszírozási feltételnek eleget tesz, akkor megkapja a neki járó összegeket a banktól. A vevő ezzel szemben biztos lehet abban, hogy a bank csak akkor teljesít fizetést, ha az eladó dokumentumokkal alátámasztotta, hogy az árut az előírt módon, illetve időben leszállították. Ebből fakad ennek a kihasználhatósága, mivel a bank nem köteles ellenőrizni, hogy valóban történt-e árumozgás. Így a szervezett bűnözői csoportok ezzel visszaélve képesek fiktív kereskedelmi ügylet álcája alatt pénzösszegek mozgására.

- ***Pénzügyintézetben történő elhelyezés, majd felvétel***

Abból a célból kifolyólag, hogy a figyelem elterelődjön a jelentős összegekről, a teljes összeget rendszerint kisebb egységekre bontva utalják át (ún. smurfing).

- ***Kereskedelmi jellegű fedőtevékenység***

A „piszkos” pénzek „előmosása” érdekében a bank felé történő befizetéseket rendszerint olyan fedőcégek vagy kereskedelmi vállalkozások közreműködésével viszik véghez, amelyek valamilyen módon kapcsolódnak a szervezett bűnözéshez, illetve amelyek komoly készpénzforgalmat képesek lebonyolítani (pl. mozi, étterem, áruház). Ennek következtében a legális, illetve az illegális összegek összekeverednek, s ezzel lehetetlenné téve azt, hogy megállapítható legyen a pénz eredete.

- ***Jurado-módszer***

Az illegális tevékenységekből származó pénzeket több országban, rendszerint közvetítők által nyitott számlákra ismételt átutalásokat alkalmazva eljuttatják, majd a célországba továbbutalják a pénzeket, melyeket látszólag törvényes tevékenységek révén (pl.: építőipari vállalkozások, illetve gyógyszergyárak finanszírozása) mossák tisztára.

- ***Stellázsügylet***

Olyan tőzsdei szerződésről van szó, amelynél a vevő részére megfelelő díj megfizetése esetében olyan jogot biztosít, amelynek következtében eldöntheti, hogy megveszi (put opció) vagy eladja (call opció) a meghatározott áron és meghatározott időben bizonyos mennyiségű értékpapírt. Az ilyen szerződéseket általában ellentételezés fejében továbbadják. Elképzelhető, hogy veszteséget szenved el a lejáratkor a pénzmosást elkövető, azonban a szerződés eladásakor kapott összeg már nem hozható kapcsolatba illegális tevékenységgel.

- ***Fiktív káresemény bejelentése lopáskár vagy károkozás elleni biztosításhoz kapcsolódóan***

Az illegális pénzt rendszerint gépjárművekbe, vagy esetlegesen egyéb ingóságokba fektetik be, amelyeket lopáskár, illetve károkozás ellen biztosítanak. Mindezek után fiktív káresemény bejelentése történik, aminek eredményeként kártérítést kapnak az elkövetők, s így visszanyerik a befektetett összegeket, azonban itt már legálisnak tűnik a pénz, mivel a biztosítótársaságtól származik. (Európai Parlament, 2009)

2.6. PÉNZMOSÁS TÍPUSAI A MAGYAR BÜNTETŐJOG ALAPJÁN

A klasszikus pénzmosáson belül négy alaptípust különít el a szakirodalom, melyek a következők lehetnek:

- dinamikus pénzmosás,
- statikus pénzmosás,
- saját pénz mosása, valamint
- gondatlan pénzmosás.

A **dinamikus pénzmosás** esetében, amennyiben közgazdasági értelemben közelítjük meg a kérdést, az esetek túlnyomó részében valamilyen vagyon-transzformáció megy végbe. Ebben az esetben az alaphűncselekmény elkövetője és a pénzmosás elkövetője elkülönül egymástól.

Az elkövetési magatartások a következők lehetnek:

1. Átalakítás

Az átalakítás során olyan vagyontranszfer megy végbe, amikor is tulajdonosváltás nélkül az egyik vagyontartási formából a másikba alakul át a dolog. *Erre nagyon gyakori példa, amikor lopott ékszereket beolvasztanak, és új ékszereket készítenek belőle.*

2. Átruházás

Ebben az esetben a vagyontranszfer végbemehet egyrészt ingyenes-, másrészt visszerhes jogügylettel. A pénzmosó gyakran egy harmadik személynek utalja át a pénzt, vagy adja el a dolgot valamilyen színlelt szerződéssel abból a célból, hogy homályossá tegye az alaphűncselekmény, illetve az elkövető közötti kapcsolatot. A dolog természetéből eredően a harmadik személy nem lehet az alaphűncselekmény elkövetője.

3. Felhasználás

Tipikus pénzmosási technika, amikor a dolog felhasználásra kerül a gazdasági tevékenység gyakorlása során. A bűncselekményből származó pénzt, vagy dolgot az elkövető rendszerint a saját vállalkozási tevékenységében használja fel. A vállalkozást vagy konkrétan erre a célra alapították, vagy már működő társaságról van szó. A felhasználást követően a pénzt pedig valamilyen névleges jogcímen visszautalják az alaphűncselekmény elkövetőjének.

4. Eltitkolás-elleplezés

A pénzmosó nagyon gyakran azért titkolja vagy leplezi el a dolgon fennálló jogot, vagy abban bekövetkezett változásokat, valamint a dolog fellelhetőségének helyét, hogy azzal az alaphűncselekmény elkövetőjének felelősségre vonhatóságát megakadályozza, vagy megnehezítse.

5. Pénzügyi tevékenység

Ide tartozik az, amikor a dologgal összefűggésben valamilyen pénzügyi tevékenységet, vagy pénzügyi szolgáltatást vesz igénybe az elkövető.

Az első három magatartási forma kétségtelenül közvetlenül kapcsolódik a gazdálkodási tevékenységhez. Az utolsó két elkövetési magatartás pedig már kevésbé köthető valamilyen gazdálkodási folyamathoz.

A **statikus pénzmosás** esetében közgazdasági értelemben nem megy végbe vagyon-transzformáció. Az alaphűncselekmény elkövetője a statikus pénzmosást nem követheti el.

Itt megjelenő magatartási formák a következők:

1. Megszerzés

Ez a magatartási kategória az, amikor a dolog saját, vagy harmadik személy részére történő megszerzésére irányul. Gyakorlatilag itt az eredetleplezés szándéka nélküli megszerzés büntetendővé nyilvánításáról van szó, ami megfelel az EU jogának, azonban a Büntető Törvénykönyvbe olyan szabályozást is bevezettek, ami kriminológiai értelemben pénzmosásnak nem tekinthető tevékenységet is annak tekint. *Pénzmosónak számít majd az a szülő is, akinek a gyermeke bankot rabol, és a szülő ebből kap egy kisebb összeget, melyet lakásrezszi fizetésre fordít.*

2. Megőrzés, kezelés, használat, felhasználás, illetve ellenértéken más javak szerzése

Ezek a tevékenységek az alaphűncselekmény elkövetője számára akár „baráti szívességből”, akár pedig haszonszerzés céljából mennek végbe. Gyakori

megvalósulása lehet ennek a magatartásnak a „piszkos” pénz egyszerű őrzése páncélszekrényben, de gyakori az ügyvédi letét is. Továbbá ide sorolandó még az illegális tevékenységből származó pénz kamatoztatása, befektetése, vagy pénzügyi műveletek végzése.

A pénzmosás alaptípusai közül harmadikként lehet megemlíteni a **saját pénz mosására** vonatkozó tevékenységet.

A pénz mosását ebben a megközelítésben már kizárólag az alapbűncselekmény elkövetője viheti véghez.

Az elkövetési magatartások lehetnek:

1. a korábbi bűncselekményekből származó dolgok/pénzek felhasználása a gazdasági tevékenység gyakorlása során,
2. pénzügyi tevékenység, illetve pénzügyi szolgáltatás igénybevétele a dologgal összefüggésben.

Utolsó alaptípus, amit az alaptípusok között mindenképp meg kell említeni, a **gondatlan pénzmosás**.

Tulajdonképpen a gondatlan, illetve a saját pénz mosásának tényállása megegyezik. Viszont egy fontos különbségre mindenképp ki kell térni, mégpedig arra, hogy gondatlan pénzmosást csak olyan személy követhet el, aki az alapbűncselekmény elkövetésében nem játszott szerepet.

Ebben az esetben is az elkövetési magatartások tanúsítása, a felhasználás, valamint a pénzügyi tevékenységek végzése szándékos. A gondatlanság abban jelenik meg, hogy az alany nem volt képes felismerni a dolog bűnös eredetét. Amennyiben az elkövető nem volt tisztában a dolog bűnös eredetével (vagy nem bizonyítható rá), azonban a körülményekből ezt fel kellett volna ismernie, a gondatlan alakzatért felelhet.

Az előbb említett pénzmosási alapesetek függetlenül attól, hogy szándékosság, vagy gondatlanság a jellemző, értékhatár nélkül bűncselekménynek minősülnek, tehát nincs szabálysértési alakzatuk. Amennyiben az elkövetési magatartás bizonyítottá válik, a bűncselekmény befejezettnek tekinthető, tehát már az sem szükséges, hogy a pénzmosási művelet sikeres befejeződjön.

Míg a dinamikus, valamint a saját pénz mosása csak szándékosan, addig a statikus pénzmosás eshetőlegesen szándékkal is elkövethető. A gondatlan alakzat a saját pénz mosásának tényállásával egyezik meg, de ebben az esetben az elkövető csak kívülálló lehet, az alaphűncselekmény elkövetője nem.

A felderítetlen ügyek felkutatása hívta életre a büntethetőséget megszüntető okot, amely szerint, ha az elkövető önként feljelentést tesz, vagy ilyet kezdeményez, nem büntethető pénzmosással. (Országos Bírósági Hivatal, 2012)

3. PÉNZMOSÁS ELLENI KÜZDELEM

3.1. SZABÁLYOZÁS MAGYARORSZÁGON

Magyarországon jelenleg a 2007. évi CXXXVI. a pénzmosás és a terrorizmus finanszírozása megelőzéséről és megakadályozásáról elnevezésű törvény van hatályban. A törvény célja, hogy a pénzmosással, illetve terrorizmussal kapcsolatos tevékenységeket keretbe fogja, valamint a finanszírozásuk tilalmának hatékony érvényesítése érdekében megelőzze és megakadályozza a bűncselekmények elkövetéséből származó pénznek vagy pénzben kifejezhető értékkel bíró dolognak a pénzmosás szempontjából veszélyeztetett tevékenységeken keresztül történő tisztára mosását, valamint a terrorizmusnak pénzzel vagy pénzben kifejezhető értékkel bíró dologgal való támogatását.

Természetesen számos módosításon keresztül esett már a 2007. évi CXXXVI. törvény (Pmt.) is. A legfrissebb módosítás, ami napvilágot látott az előbb említett törvénnyel kapcsolatban, az a 2013. évi LII. törvény.

A törvény hatályosságát, illetve lényegesebb tartalmi részeit a legutóbbi módosításokat figyelembe véve mutatom be.

A törvény hatálya többek között kiterjed azokra, akik Magyarország területén

- pénzügyi szolgáltatási, kiegészítő pénzügyi szolgáltatási tevékenységet folytat,
- befektetési szolgáltatási tevékenységet folytat, befektetési szolgáltatási tevékenységet kiegészítő szolgáltatást nyújt,
- biztosítási, biztosításközvetítői és foglalkoztatói nyugdíj-szolgáltatási tevékenységet folytat,
- árutőzsdei szolgáltatási tevékenységet folytat,
- nemzetközi postautalvány-felvételt és -kézbesítést folytat,
- ingatlanügylettel kapcsolatos tevékenységet folytat,
- könyvvizsgálói tevékenységet folytat,
- könyvviteli (könyvelői), adószakértői, okleveles adószakértői, adótanácsadói tevékenységet megbízási, illetve vállalkozási jogviszony alapján folytat,
- játékkaszinót, kártyatermet működtet vagy távszerencsejátékot szervez,
- nemesfémekkel vagy az ezekből készült tárgyakkal kereskedik,

- árukereskedelmi tevékenysége folytatása során hárommillió-hatszázezer forintot elérő vagy meghaladó összegű készpénzfizetést fogad el,
- önkéntes kölcsönös biztosítópénztárként működik,
- ügyvédi, közjegyzői tevékenységet végez.

A törvény alkalmazásában felügyeletként jelenik meg többek között a Magyar Nemzeti Bank, az állami adóhatóság, a Magyar Könyvvizsgálói Kamara, kereskedelmi hatóság, valamint a pénzügyi információs egységként működő hatóság.

A törvény továbbá kitér a szolgáltató ügyfél-átvilágítási kötelességére is:

- üzleti kapcsolat létesítésekor,
- hárommillió-hatszázezer, vagy annál magasabb összegű ügyleti megbízás teljesítésekor,
- valamilyen pénzmosásra, esetleg terrorizmusra utaló körülmény felmerülése során,
- s végül amennyiben kétség merül fel a korábban rögzítésre került ügyfél-azonosító adatok valóságával, vagy megfelelőségével kapcsolatosan.

Az új módosítások értelmében 2013. július 1.-étől egy fontos változtatás, hogy már nem csak az minősül ügyfélnek, akivel a szolgáltató írásbeli szerződést kötött.

A törvény arra is kitér, hogy amennyiben pénzmosás, illetve terrorizmus gyanúja merül fel, a szolgáltató által erre kijelölt személynek kötelessége ezt védelemmel ellátott elektronikus üzenet formájában továbbítani a pénzügyi információs egységként működő hatóság részére. (Jogtár, 2013a)

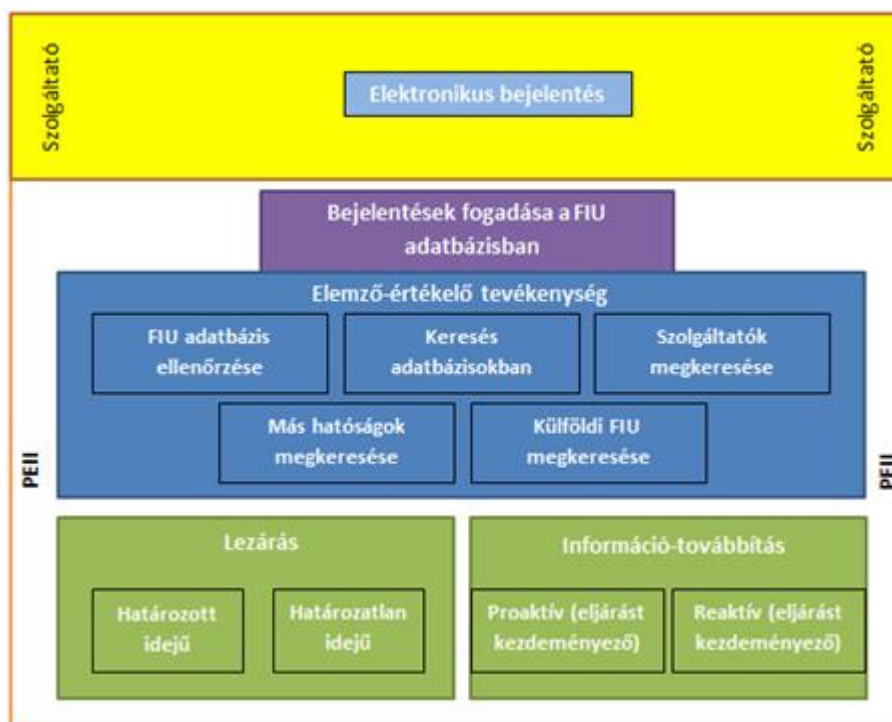
Az írásbeliség követelményének megszüntetése nagymértékben megnövelheti azoknak a számát, akik vizsgálat alá vonhatók. Az írásbeli szerződés megléte egyfajta korlátot jelenthetett eddig az átvilágítás megindítása esetében.

3.2. PÉNZMOSÁS ELLENI INFORMÁCIÓS IRODA

Ezt az alfejezetet a pénzmosással kapcsolatos bejelentések, a bejelentést követő folyamatok, illetve az illetékes hatóság bemutatásának szentelem.

A Nemzeti Adó- és Vámhivatal 2011. január 1.-ei integrációja, valamint a Pénzmosás Elleni Információs Iroda (PEII) 2012. január 1.-ei megalakulása jelentős változásokat hozott a magyar FIU (Pénzügyi Információs Egység) működését illetően. A FIU a változások

következtében kikerült ugyan a NAV nyomozó hatóságának a szervezetéből, azonban a NAV bűnüldözési területén maradt, hiszen a PEII szakmai felügyeletét a NAV bűnügyi elnökhelyettese látja el. A magyar FIU függetlenségének fokozására operatív, illetve funkcionális szinten azért volt szükség, mert az Európai Tanács pénzmosás elleni szakbizottsága 2010. szeptember 30.-ai országjelentésében (Moneyval) súlyos kritikát fogalmazott meg ennek hiányát illetően.

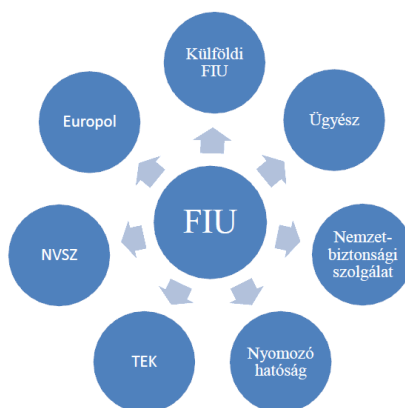
7. ábra: Pénzmosás Elleni Információs Iroda feladatkörei

Forrás: (PEII, 2013c) alapján saját szerkesztés

Az előző alfejezetben már említett szolgáltatók által pénzmosás, illetve terrorizmus gyanúja miatt az Ügyfélkapun keresztül tett elektronikus bejelentéseket a Nemzeti Adó- és Vámhivatal Pénzmosás Elleni Információs Irodája (PEII) fogadja. Itt fontos megjegyezni, hogy a bejelentés nem objektív kritériumok alapján történik, hanem a szolgáltató maga dönt a bejelentés szükségességéről. Azonban léteznek ún. indikátorok, melyek segítséget nyújthatnak a bejelentés szükségességének mérlegeléséhez. Azonban nem kizárólag a szolgáltatói bejelentéseken alapul a FIU tevékenysége. A Pmt. a nemzetközi és európai normák alapján a szolgáltatói bejelentéssel egyenértékűnek tekinti a külföldi FIU által küldött megkereséseket is. Ezt követően a PEII az elemző-értékelő tevékenység keretében megvizsgálja a bejelentéseket, illetve továbbítja azokat. Ezeken kívül a PEII még felügyeleti tevékenységet, valamint az EU által elrendelt pénzügyi és vagyoni korlátozó intézkedéseinek végrehajtásával kapcsolatban a foganatosításért felelős szerv feladatait ellátja. A FIU további feladata

félévente a bejelentések eredményességéről, illetve az eredményességet előmozdító javaslatairól tájékoztatást közzétenni.

Az elemző-értékelő tevékenység kereteit a 2007. évi pénzmosás elleni törvény adja, és alapvetően adatközpontú. Maga ez a tevékenység nincs meghatározva a törvényben, ezt inkább a PEII eljárást meghatározó nem nyilvános dokumentumok foglalják magukba. Fontos itt még megjegyezni, hogy a PEII semmiképp nem nyomozó hatóság, tehát tevékenységét nem a büntetőeljárásra, illetve titkos információgyűjtésre vonatkozó normák alapján, hanem a NAV bűnüldözési és nyomozóhatósági jogkörében végzi. Egyrészt ide sorolandó a bűncselekmények megelőzése, felderítése és nyomozási feladatok ellátása, másrészt pedig a Pmt. rendelkezéseinek betartásával kapcsolatos feladatok ellátása.

8. ábra: PEII általi információ-továbbítás irányai

Forrás: (PEII, 2013c)

A FIU meghatározott bűncselekmények (pl.: sikkasztás, csalás, hűtlen kezelés, terrorcselekmény) felderítése érdekében információt továbbíthat többek között a nyomozó hatóság, ügyész, nemzetbiztonsági szolgálat, belső bűnmegelőzési és bűnfelderítési feladatokat ellátó szerv, terrorizmust elhárító szerv, illetve külföldi FIU irányába. (Simonka, 2012)

3.3. BÜNTETÉS MÉRTÉKE

A pénzmosás, illetve ezzel kapcsolatos bejelentési kötelezettség elmulasztásának következményeit a 2012. évi C. törvény tartalmazza.

A törvény nem csak azt bünteti, amikor például az elkövető a bűncselekményből származó pénzeket átalakítja, átruházza, vagy pénzügyi tevékenységet végez vele, hanem azt is, amikor más által elkövetett bűncselekményből származó dolgot valaki magának, vagy harmadik

személynek megszerzi. Természetesen a második említett esetben fontos tényező az, hogy a dolog eredete ismert legyen.

Amennyiben az előbb említett eseteket üzletszerűen, különösen nagy értékre hivatalos személyként vagy ügyvédként követik el az elkövetők, a büntetés két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztés lehet.

Abban az esetben, amikor az elkövetőnek gondatlanságból nem volt tudomása arról, hogy az általa felhasznált dolog bűncselekményből származik, és ezt gazdasági tevékenység során felhasználja, vagy pénzügyi tevékenységet végez vele, vétség miatt két évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

Nem büntethető pénzmosás miatt az, aki önként feljelentést tesz a hatóságoknál, és ez által az elkövetés körülményeit feltárja. További feltételként jelenik meg az, hogy a bűncselekményt még nem, vagy csak részben fedezték fel.

S végül, ha valaki a törvény által előírt bejelentési köteleességét elmulasztja, vétség miatt két évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő. (Jogtár, 2013b)

3.4. KONKRÉT ESETEK ISMERTETÉSE

Annak érdekében, hogy a témát egy kicsit a valósághoz is közelítsem, konkrét példákat is bemutatok, amelyek elsősorban pénzmosással hozhatók kapcsolatba.

Az első eset, amiben már jogerős ítélet is született, az leginkább fiktív számlák kiállításával kapcsolatos. A második eset pedig illegálisan hamisított gyógyszerkészítmények értékesítésével hozható összefüggésbe, amivel kapcsolatban még nem született ítélet, mivel nagyon friss ügyről van szó.

A Szegedi Ítéltábla 2011-ben jogerősen öt és fél év börtönbüntetésre ítélte egy büntetett előéletű rokkantnyugdíjas férfit pénzmosás és más bűncselekmények miatt, aki „részesedés” fejében fiktív számlákat állított ki 2005 elejétől kezdődően egyéni vállalkozóknak, valamint cégeknek.

A vádlott alapvetően telefonon egyeztetett a szükséges számla milyenségéről, valamint az érintett vállalkozás gazdasági tevékenységéről. Ezt követően a nyilvánosan elérhető céges adatbázisból kerültek kiválasztásra azok a vállalkozások, amelyek számlakibocsátóként jelentek meg a megbízóval szemben. A fiktív számlákat, amelyeket számítástechnikai

eszközökkel, illetve hamis bélyegzőkkel állított ki a vádlott, postán keresztül juttatta el a megbízóknak. A kiállított számlákért cserébe a bruttó érték 8-10 százalékát kérte cserébe. Az ellenérték a vádlott egyik barátjának nevére kiállított számlára került átutalásra. (Adóügyek.hu, 2011)

A második esetről a Békés Megyei Főügyészség emelt vádat 2013-ban hat ember ellen jelentős értékű áru hamis megjelölésének bűnszervezetben elkövetett büntette, pénzmosás és más bűncselekmények miatt.

A főügyészség közleménye alapján elmondható, hogy az elsőrendű vádlott 2009-ben ismerőseiből, valamint hozzátartozóiból bűnszervezetet hozott létre Békéscsabán abból a célból, hogy külföldről (Indiából és Kínából) folyamatosan beszerzett gyógyszerkészítményeket átsomagolva haszonnal az interneten továbbértékesítsék. Ezek a készítmények hazánkban nem kerültek engedélyezésre.

A vevők az áruk ellenértékét elsősorban Cipruson, illetve Lengyelországban vezetett bankszámlákra utalták, ahonnan a vádlottak vagy továbbutalták a pénzt más bankszámlákra, vagy készpénzben felvették.

A vádlottak a gyógyszereket Magyarországon kívül több mint hetven országban forgalmazták, anélkül, hogy bármilyen engedéllyel rendelkeztek volna.

A főügyészség közleménye szerint a bűnszervezet 2011 augusztusa és 2012 áprilisa között legalább 1,2 millió darab, másfél milliárd forint belföldi értékű illegális gyógyszert szereztek be külföldről. Ebből több mint 800 ezer darab egymilliárd forintot meghaladó értékben értékesítésre került. (MNO, 2013)

3.5. SZABÁLYOZÁS AZ EURÓPAI UNIÓBAN

Jelenleg az Európai Unió összes tagállama számára az Európai Parlament és a Tanács 2005/60/EK irányelve van érvényben, ami alapvetően a pénzügyi rendszerek a pénzmosás, illetve terrorizmus finanszírozása céljából történő felhasználásának megelőzésére irányul.

Az európai uniós tagállamok az irányelvek értelmében kötelesek tilalommal élni a pénzmosás és terrorizmus finanszírozását illetően. Ennek érdekében az irányelv által megfogalmazottaknál jóval szigorúbb előírások alkalmazására is lehetőségük van az egyes tagállamoknak.

Az „Pénzmosás definíciója” alfejezetben már esett szó arról, hogy mely magatartásformák is tartoznak az irányelv értelmében a pénzmosás fogalma alá.

Az irányelv többek között a pénzügyi szolgáltatókra és hitelintézetekre, továbbá a pénzügyi ágazatban tevékenykedő természetes és jogi személyekre vonatkozik. A természetes és jogi személyek között is leginkább az árukereskedőket kell érteni olyan esetben, amikor a pénzkifizetés összege meghaladja a 15000 Eurót.

Ahogy azt már a magyarországi szabályozásnál olvasni lehetett, itt is nevesítve van az ügyfél-átvilágítás elve, amit az érintett intézményeknek, illetve személyeknek az üzleti kapcsolat létesítésekor, továbbá a legalább 15000 Eurót meghaladó alkalmi ügyletek teljesítésekor alkalmazniuk kell. Az előbbieken túlmenően még a gyanús ügyletekről jelentéskészítési kötelessége is van az érintetteknek, aminél nem érvényesül semmiféle kivétel, illetve küszöbérték.

A gyanús ügyletek kivizsgálása céljából minden tagállamnak kötelessége pénzügyi hírszerző egységeket (FIU) létrehozni. Ezek az egységek a pénzmosással és terrorizmussal kapcsolatos információk átvételéért, igényléséért, valamint az illetékes hatóságokkal való közléséért felelnek. Az egyes uniós országoknak a FIU működéséhez és feladatainak ellátásához biztosítaniuk kell a megfelelő forrásokat, valamint azt, hogy a FIU, amennyiben szükség van rá, hozzáférhessen minden pénzügyi, igazgatási és nyomozó hatósági információhoz.

Az irányelv kitér arra is, hogy a hitelintézetek és az egyéb pénzügyi szolgáltatók nem vezethetnek olyan számlákat, illetve takarékbetétkönyveket, amelyek nem névre szólóak. (Európai Unió, 2011)

A magyarországi szabályozások is ezeknek az előírásoknak megfelelően kerültek kialakításra.

3.6. PÉNZMOSÁS ELLENI KÜZDELEM NEMZETKÖZI SZERVEZETEI

A pénzmosás elleni küzdelem világméretű nagyságokat ölt, és számos nemzetközi szervezetet hoztak létre, hogy ezeket a cselekményeket megakadályozzák. A fontosabb nemzetközi szervezetek:

- Nemzetközi Pénzügyi Akciócsoport (FATF),
- EGMONT GROUP,
- MONEYVAL,
- EUROPOL.

Nemzetközi Pénzügyi Akciócsoport

A FATF alapításáról 1989 júliusában döntött a hét vezető gazdasági hatalma (G7). Egy olyan nemzetközi szervezet felállítását irányozták elő, amely kifejezetten a pénzmosás elleni küzdelemre irányul.

A szervezet tagjaivá váltak az alapítás óta az OECD több országa, az Arab-öböl menti országok és egyes távol-keleti országok, valamint az EU tagállamai is.

Az Akciócsoport alapvetően a megelőző intézkedésekre helyezi a hangsúlyt, és ezzel kívánja a bankok és a pénzintézetek pénzmosásba történő bevonását megakadályozni. Ezen felül kölcsönös információáramlást, illetve együttműködést biztosít az eddig belépett tagok között.

A FATF 1990-ben kidolgozott egy 40 pontból álló ajánlást, ami kiegészülve az Értelmező Megjegyzésekkel, a 9 Különleges Ajánlással, a 25 NCCT-kritériummal (Non-Cooperative Countries and Territories, Nem Együttműködő Országok és Területek), valamint a Felülvizsgálattal együttesen alkotják az ún. FATF Szabályzatot. A FATF Szabályzat célja elsődlegesen az, hogy a pénzmosás és a terrorizmus finanszírozásának megelőzése érdekében egy mindenre kiterjedő és egységes intézkedési rendszert és gyakorlatokat nyújtson.

Ha valamelyik tagország nem megfelelő mértékben jár el az ajánlások bevezetését illetően, akkor feketelistára kerül, és „nem együttműködőnek” lesz minősítve. Ilyen esetekben a FATF-nak szigorú szankciók alkalmazása áll a rendelkezésére, többek között az, hogy szigorú ügyfél-azonosítási köteleességet ír elő az adott ország pénzintézetei számára. Magyarország is felkerült már egyszer erre a feketelistára 2001-ben.

EGMONT GROUP

A tagországok közötti információcsere, illetve a FIU egységek közti hatékonyabb együttműködés érdekében hozták létre 1995-ben az Egmont Csoportot. Magyarország is tagja ennek a szervezetnek.

A tagországok a nemzetközi információcserét egy zárt láncú többszörösen védett, valamint jelszóval ellátott rendszeren keresztül hajtják végre (Egmont Secure Web). Alapvető szabályként jelenik meg a szervezet életében az, hogy kizárólag pénzmosás gyanúja esetében az adatszere, valamint az adatok harmadik félnek történő továbbításához engedély szükséges.

Évente megtartott konferencia keretében a tagállamok megosztják egymással a tapasztalataikat, illetve nehézségeiket a pénzmosással kapcsolatban.

MONEYVAL

A Moneyval nemzetközi szervezetét 1997-ben jött létre a FATF és az Európai Tanács közreműködésével. Az Európai Unió tagállamainak képviselőin kívül a tengerentúli területek (pl.: USA), valamint nemzetközi szervezetek (pl.: Világbank, IMF) képviselői is részt vesznek az üléseken.

A Moneyval létrehozásának legfőbb célja az volt, hogy az egyes tagállamok esetében megvizsgálja a FATF Ajánlásainak való megfelelést, a nemzetközi szabályozás hatékonyságát pénzmosás területén, valamint a nemzeti pénzügyi hírszerző egység tevékenységét. Mindezekon felül nemzetközi metodikákat, illetve trendeket ismerttet abból a célból, hogy a bűnözés legújabb formáival szemben minél eredményesebben lehessen nemzetközi és hazai szinten felvenni a harcot. (Pintér, 2013)

EUROPOL

Az Európai Rendőrségi Hivatal egy kormányközi, valamint koordinációs szervezet, melynek feladatai közé tartozik a tagországok rendőrségei között végbemenő információcsere, azok elemzése, valamint a szervezett bűnözés elleni fellépés és megelőzés.

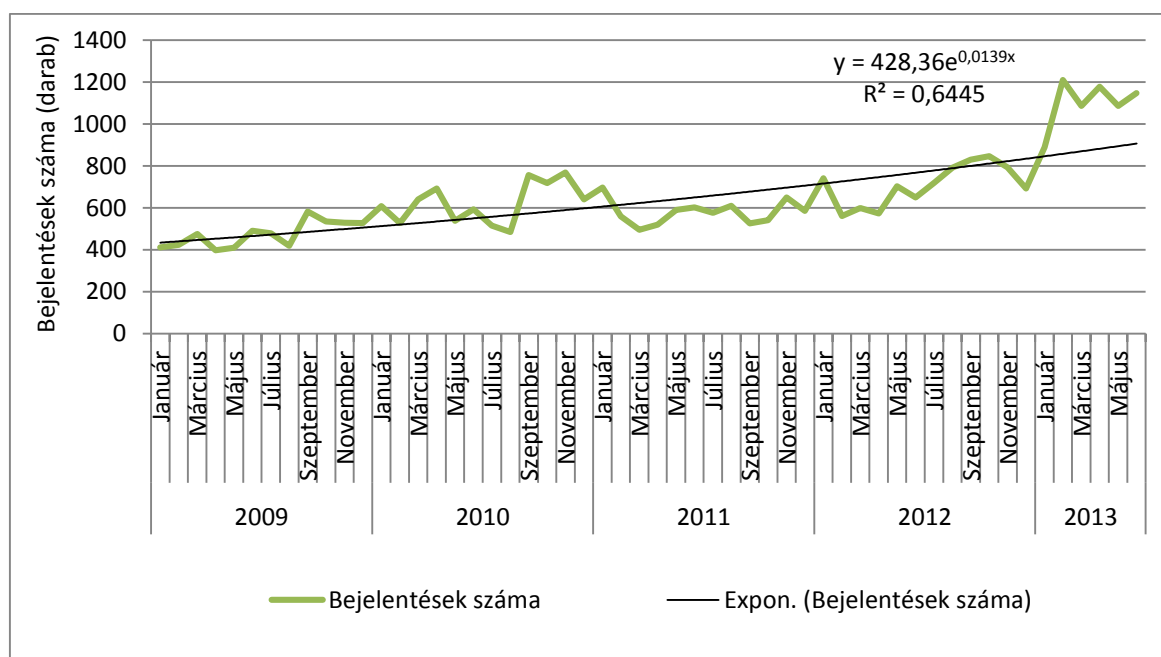
Az Europol hatáskörébe tartozik többek között a kábítószer-kereskedelem, a terrorizmus, az illegális bevándorlás, a pénzmosás és az euró hamisítása elleni fellépés.

Ez a szervezet nem rendelkezik önálló végrehajtási hatalommal, azaz a tagországok rendőri szolgálatai nélkül nincs joga eljárni, nem tartóztathat le gyanúsítottakat, valamint nem avatkozhat be engedély nélkül semmilyen ügybe, még ha ezt eszközszerzője lehetővé tenné is. (EUvonal, 2013)

4. PÉNZMOSÁSSAL KAPCSOLATOS ADATOK KIÉRTÉKELÉSE

4.1. BEJELENTÉSEK ALAKULÁSA

Ebben a fejezetben elsősorban arra a kérdésre kerestem a választ, hogy valóban növekvő tendencia mutatkozik-e a pénzmosás területén vagy sem. Ezt a bejelentések alakulása alapján vizsgáltam meg, mivel ezek jelentik az egyetlen kapaszkodót a pénzmosás súlyosságának megítélésére. Valamint a bejelentések összetételére tértem ki egy kicsit részletesebben. S végül nemzetközi kitekintés keretében megvizsgáltam, hogy miként is alakult a pénzmosás Ausztriában ez elmúlt időszakban.

**9. ábra: Pénzmosással kapcsolatos bejelentések alakulása Magyarországon
(determinisztikus idősorelemzés)**

Forrás: 3. számú melléklet adatai alapján saját szerkesztés

Ha csak pusztán a bejelentési adatokat vizsgálom, akkor jól látható, hogy kisebb-nagyobb megszakításokkal, de növekvő pályán mozog.

A pénzmosással kapcsolatos bejelentések adataira az exponenciális trendfüggvény illeszkedett a legjobban. A determinációs együttható értéke 0,6445, ami közepesnél valamivel erősebb magyarázó erőt jelez. Ez azt jelenti, hogy a trendfüggvény nem tökéletesen képes leírni az adatsort.

A bejelentések száma havonta átlagosan 1,39 százalékkal növekedett a vizsgált időszakban. A vizsgálatot megelőző hónapban, azaz 2008 decemberében a trend szerint átlagosan 428,36 darab bejelentés érkezett.

Lehetőség nyílik továbbá a trendfüggvény segítségével előrejelzést is készíteni, ami alapján 2013. harmadik, illetve negyedik negyedévének bejelentései havi bontásban a következőképpen alakulnak:

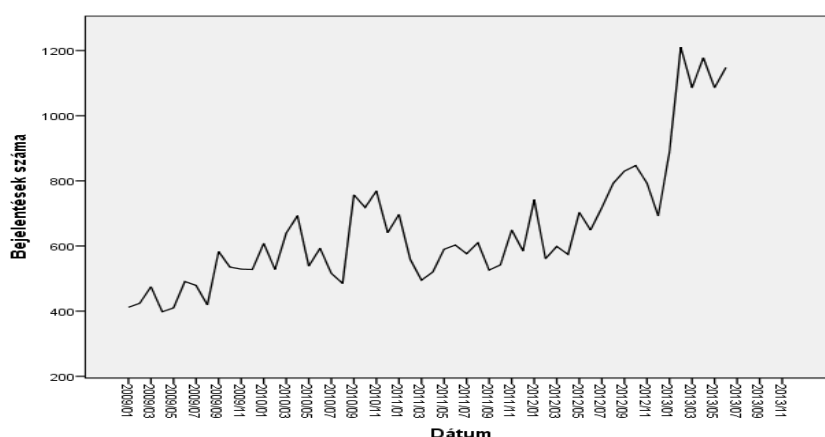
3. táblázat: A pénzmosással kapcsolatos bejelentések számának várható alakulása (determinisztikus idősorelemzés)

Év	Hónap	Bejelentések száma (db)
2013	Július	920
	Augusztus	933
	Szeptember	946
	Október	959
	November	973
	December	986

Forrás: 4. számú melléklet alapján saját szerkesztés

Az trendfüggvénnyel történő előrejelzések alapján jól látható a növekvő tendencia folytatódása 2013. második felévére egyaránt.

Az előző előrejelzést determinisztikus idősorelemzés keretében végeztem el, azonban feltételezhetően jobb előrejelzést kapok, amennyiben a sztochasztikus idősorelemzés eszköztárára támaszkodok. Ebben az esetben a véletlen is fontos szerepet fog játszani.

10. ábra: Pénzmosással kapcsolatos bejelentések alakulása Magyarországon (sztochasztikus idősorelemzés)

Forrás: 3. számú melléklet adatai alapján saját szerkesztés

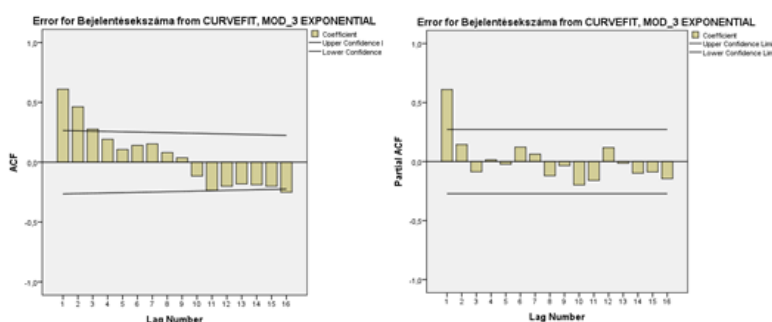
A különböző hónapok bejelentési adatainak alakulása alapján lehet sejteni egyfajta növekvő tendenciát az idősorban.

4. táblázat: Modell összegzés és paraméter teszt

Model Summary and Parameter Estimates							
Dependent Variable: Bejelentések száma							
Equation	Model Summary					Parameter Estimates	
	R Square	F	df1	df2	Sig.	Constant	b1
Linear	,595	76,374	1	52	,000	387,456	9,627
Exponential	,644	94,260	1	52	,000	428,357	,014

Forrás: 3. számú melléklet adatai alapján saját szerkesztés

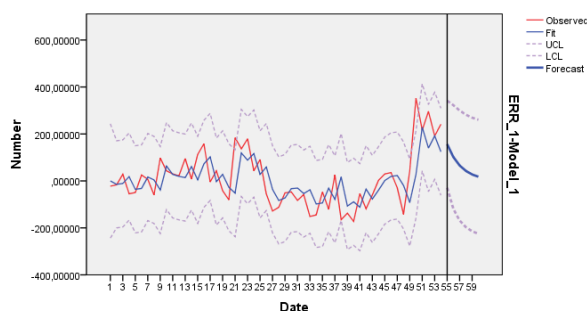
A bejelentések alakulásában valóban érvényesül egy növekvő tendencia. Mind a lineáris, mind pedig az exponenciális modell szignifikáns, azonban az exponenciális modell illeszkedése valamivel jobb. A sztochasztikus összefüggést a maradék tagokra kell ebben az esetben felírni, azaz a trendet mindenképpen ki kell szűrni.

11. ábra: Autokorreláció és parciális autokorreláció alakulása

Forrás: 3. számú melléklet adatai alapján saját szerkesztés

A maradéktagok esetében az autokorreláció lecsengő képet mutat. A parciális autokorrelációk közül pedig az első szignifikáns. Ennek következtében a maradéktagok elsőrendű autoregresszív folyamatként modellezhetők.

12. ábra: Modell illeszkedése

Forrás: 3. számú melléklet adatai alapján saját szerkesztés

A létrehozott modell szemmel láthatólag viszonylag jól képes lekövetni a maradék tagok alakulását. A modell illeszkedése közepesnek mondható ($R^2=0,399$).

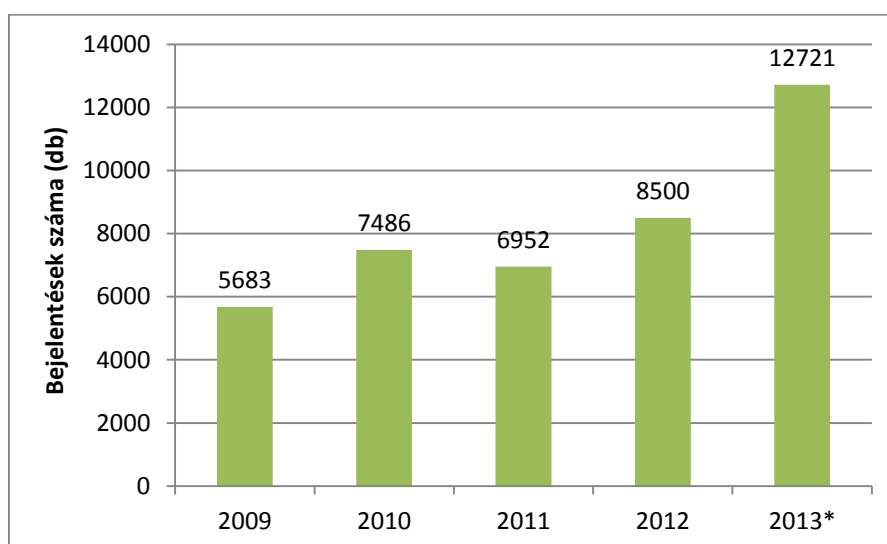
5. táblázat: A pénzmosással kapcsolatos bejelentések számának várható alakulása (sztochasztikus idősorelemzés)

Év	Hónap	Bejelentések száma (db)
2013	Július	1076
	Augusztus	1033
	Szeptember	1011
	Október	1001
	November	999
	December	1003

Forrás: 5. számú melléklet adatai alapján saját szerkesztés

A múltbeli adatok segítségével készített előrejelzés alapján elmondható, hogy 2013 második félévére alapvetően a csökkenő tendencia lesz érvényes, azonban decemberben az előző havi bejelentésekhez képest egy enyhe növekedést lehet tapasztalni.

Ez a megállapítás merőben ellentmond a determinisztikus idősorelemzés keretében végzett előrejelzéssel, ahol is inkább növekedést prognosztizált a trendfüggvény. A valósághoz véleményem szerint inkább a második előrejelzés fog közelebb esni.

13. ábra: Pénzmosással kapcsolatos bejelentések alakulása Magyarországon (2009-2013)

Forrás: 6. számú melléklet adatai alapján saját szerkesztés

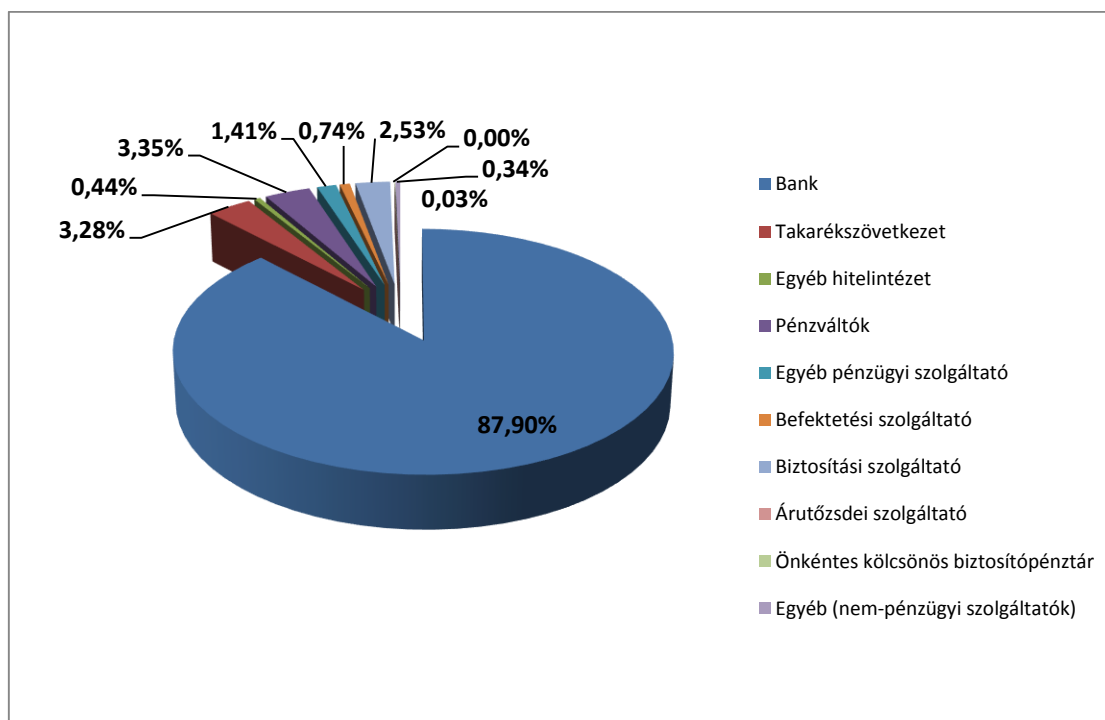
Az éves összesítéshez 2013 első félévéig a tényadatokat vettem alapul, amit a sztochasztikus idősorelemzés keretében tett előrejelzési adatokkal egészítettem ki. Itt azonban fontos megjegyezni, hogy 2013 esetében nem mutatkozik akkora eltérés akkor sem, ha a

determinisztikus elemzés adatait veszem alapul. Abban az esetben az éves bejelentések száma várhatóan 12314 darab lesz. (7. számú melléklet)

Össességében elmondható, hogy bár 2010-ben történt egy kisebb törés a növekedést illetően, azonban a vizsgált időszakban mégis lehet azt mondani, hogy leginkább a növekvő tendencia érvényesül. Ezzel igazolást nyert az első hipotézisem is, amit a dolgozat megírása előtt megfogalmaztam.

4.2. BEJELENTÉSEK ÖSSZETÉTELE

A szolgáltatók által megtett bejelentések megoszlása szolgáltatói kör alapján 2012-ben a következőképpen alakult:

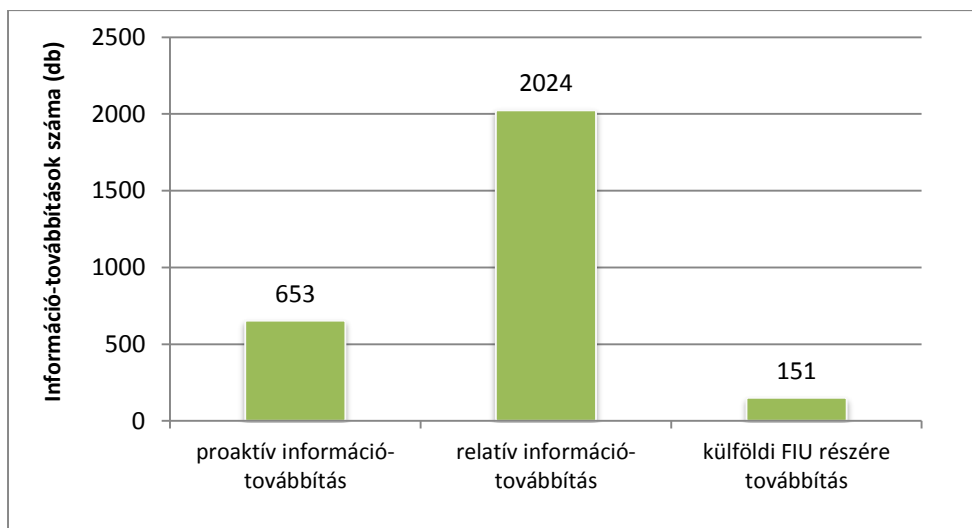
14. ábra: Pénzmosással kapcsolatos bejelentések szolgáltatói kör szerinti megoszlása 2012.

Forrás: 8. számú melléklet adatai alapján saját szerkesztés

A szolgáltató kör szerinti megoszlás jól szemlélteti a 2012-es évre a banki bejelentések dominanciáját (87,90%). Jelentősnek mondható még a bejelentések aránya a takarékszövetkezetek (3,28%), a pénzváltók (3,35%), valamint biztosító szolgáltatók (2,53%) irányából. A többi szolgáltatótól vagy alacsonyabb arányban, vagy egyáltalán nem érkezett bejelentés. Az előbb említettek mind a pénzügyi szolgáltatók csoportjába tartoznak.

A nem-pénzügyi szolgáltatóktól érkezett bejelentések aránya elenyésző, mindössze 0,34 százalék. Ide tartoznak többek között az ügyvédek, közjegyzők, kaszinók, valamint könyvvizsgálók.

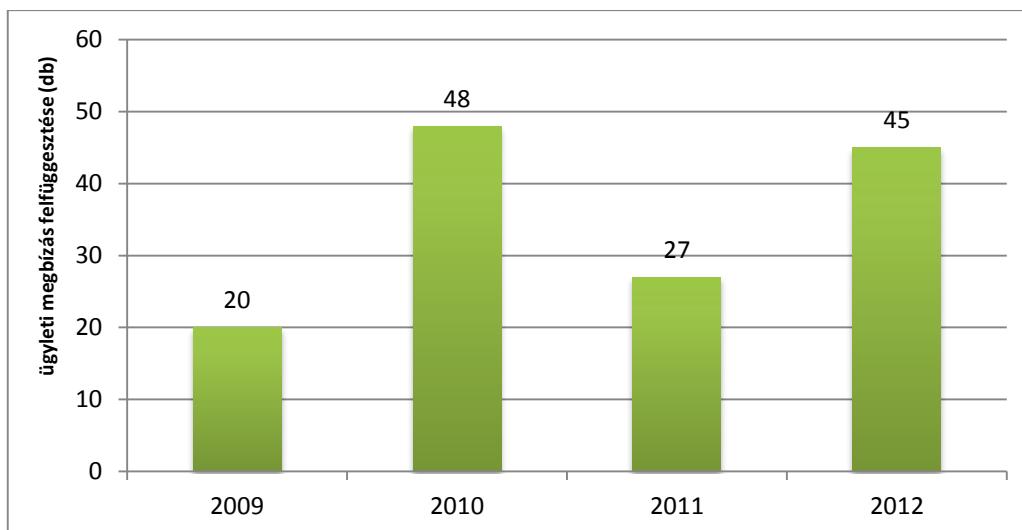
4.3. EGYÉB ADATSZOLGÁLTATÁSOK

15. ábra: Információ-továbbítás alakulása Magyarországon 2012.

Forrás: 9. számú melléklet adatai alapján saját szerkesztés

A PEII alapvetően három irányba szolgáltatott információt 2012-ben. A legnagyobb mértékű (2024 db) információ-továbbításra a már folyamatban lévő eljárások esetében került sor (relatív információ-továbbítás). Bár az előzőtől elmaradt, de még mindig jelentős számban (653 db) továbbított információt a PEII olyan esetekben, amikor még a bűncselekmény nem következett be (proaktív információ-továbbítás), tehát pusztán felderítő tevékenység a cél. S végül az információ-továbbítások sorát a külföldi FIU részére szolgáltatott információk zárják, amik mennyiségét tekintve is jelentősen elmarad az előző két jogcímhez képest (151 db).

16. ábra: Ügyleti megbízás felfüggesztésének alakulása Magyarországon (2009-2012)

Forrás: 10. számú melléklet adatai alapján saját szerkesztés

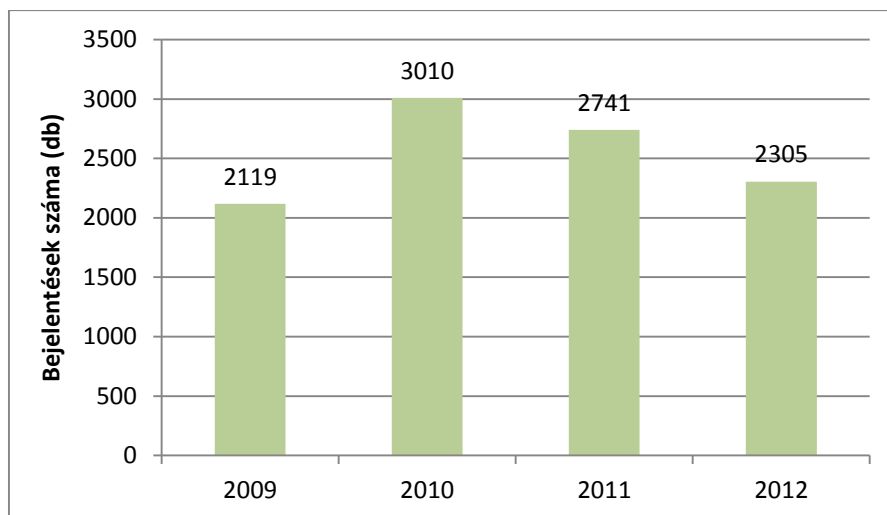
Pénzmosás, valamint terrorizmus gyanúja miatt a szolgáltatók a vizsgált időszakban éves szinten meglehetősen elenyésző mennyiségben függesztettek fel ügyleti megbízás teljesítését hazánkban.

A bírósági ügyeket vizsgálva 2012-ben Magyarországon alapvetően tizennégy olyan ügyben történt ítélethozatal, amiben a pénzmosás még csak, mint lehetőség is felmerült, vagy valamelyik fél ennek lehetőségére hivatkozott. Ezzel szemben csupán egy olyan ítéletet találtam, amiben konkrétan pénzmosás büntette miatt mondták ki az ítéletet. (Kecskeméti Törvényszék, 2012)

Egy eset pedig konkrétan nem pénzmosás tettehez kapcsolódik, csak annak megelőzését szolgáló intézkedések nem megfelelő kialakítására vonatkozó, 2011-ben hozott korábbi bírósági ítélet felülvizsgálatát célozta, amit a Kúria ismételten helyben hagyott. (Kúria, 2012)

4.4. NEMZETKÖZI KITEKINTÉS

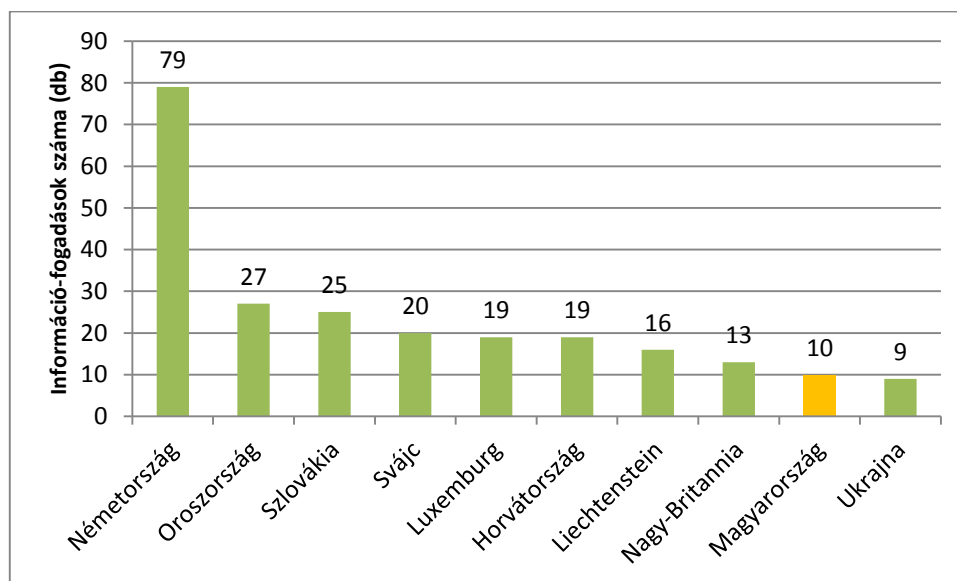
Fontosnak tartottam mindenképp, hogy ne csak a magyarországi helyzet kerüljön bemutatásra, hanem hogy egy kicsit nyugat felé tekintve is képet kaphassak az ott uralkodó viszonyokról. Nagyon régre nyúló történelmi kapcsolat fűzi hazánkat Ausztriához, éppen ezért is esett a választás erre az országra.

17. ábra: Pénzmosással kapcsolatos bejelentések alakulása Ausztriában (2009-2012)

Forrás: 11. számú melléklet adatai alapján saját szerkesztés

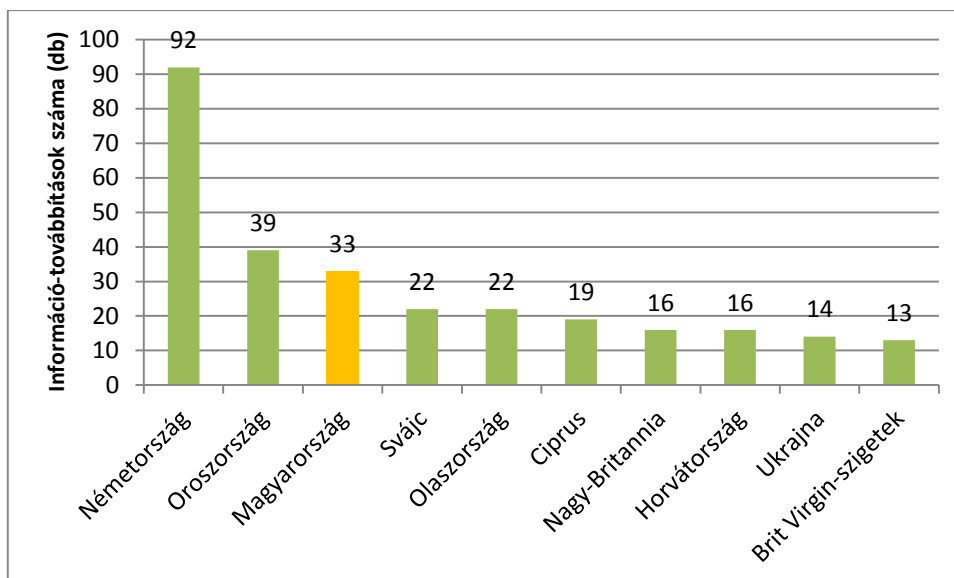
Ausztriában – Magyarországgal ellentétben – a pénzmosással kapcsolatos bejelentések az elmúlt időszakban csökkenő képet mutattak. Az is nagyon szembeűnő, hogy Magyarországon nagyságrendekkel több bejelentés érkezik pénzmosás gyanúja miatt.

18. ábra: Információ-fogadás nemzetek szerint Ausztriában 2012-ben

Forrás: 12. számú melléklet adatai alapján saját szerkesztés

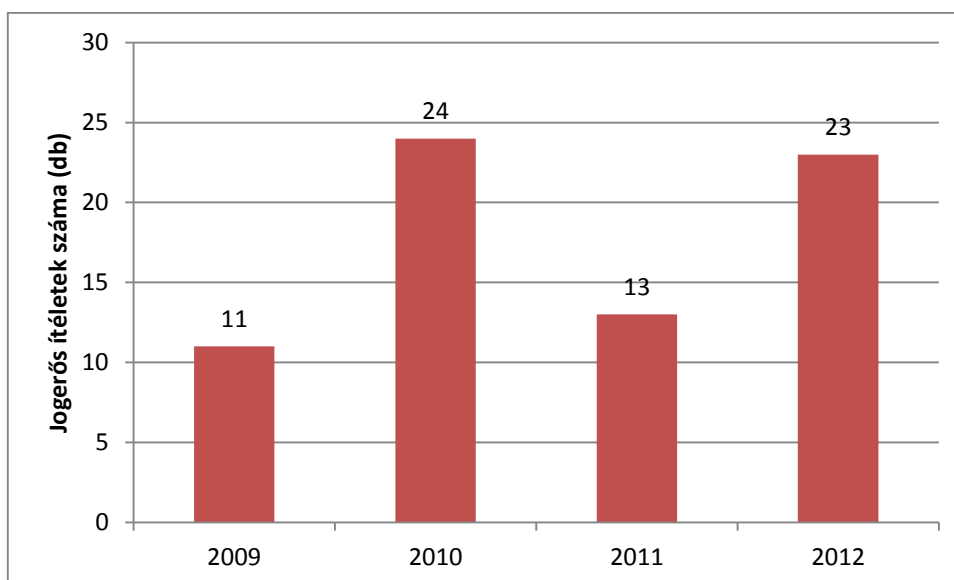
A pénzmosással kapcsolatos információk túlnyomó része Németországból érkezett 2012-ben Ausztriába. Ez konkrétan 79 darab esetet jelentett. Magyarország ebben az évben tíz esetben szolgáltatott információt Ausztriának pénzmosással kapcsolatban.

19. ábra: Információ-továbbítás nemzetek szerint Ausztriából 2012-ben

Forrás: 13. számú melléklet alapján saját szerkesztés

Az információ-továbbítás tekintetében szintén Németország a legjelentősebb „partner” Ausztria számára. 2012-ben Ausztria 92 esetben továbbított információt Németországnak pénzmosás gyanúja miatt. Magyarország ebben a tekintetben már jóval előrébb foglal helyet, hiszen Ausztria a harmadik legtöbb (33 db) információ-továbbítással élt hazánkkal szemben 2012-ben.

20. ábra: Pénzmosással kapcsolatos ítéletek alakulása Ausztriában (2009-2012)

Forrás: 14. számú melléklet adatai alapján saját szerkesztés

Az egyes években meghozott jogerős ítéletek száma meglehetősen változatos képet mutatott. Azonban egy biztos, hogy nagyon alacsony szám mutatkozik az ítéletek terén. Ez is mutathatja talán, hogy milyen nehéz felderíteni a pénzmosással kapcsolatos ügyeket.

Nem csupán a pénzmosás területén mutatkoznak jelentős eltérések Ausztriával szemben, hanem már az adatszolgáltatás módját tekintve is.

Alapvetően sokkal színesebb és részletesebb az ausztriai FIU adatszolgáltatása hazánkéhoz képest. Csak hogy konkrét példákat is említsek, a magyar adatszolgáltatás nem tér ki például a bejelentések régiók szerinti eloszlására, valamint a külföldi adatszolgáltatások országok szerinti bontására. Fontos hiányosságnak tartom azt is, hogy Ausztriában közzéteszik az éves jelentésekben a jogerős ítéletek alakulását pénzmosás területén, ezzel szemben hazánkban csak az ügyleti megbízás felfüggesztések számáról kaphatunk információt.

5. ÖSSZEFOGLALÁS

A pénzmosás az elmúlt közel fél évszázadban került nagymértékben a figyelem középpontjába. Az elmúlt három évtizedben pedig számos hazai, illetve nemzetközi szervezet jött létre abból a célból, hogy elejét vegyék ezeknek a cselekményeknek. A folyamatos elterjedésnek kétség kívül egyik oka lehet a globalizáció, melynek keretében egyre nagyobb méreteket kezdtek ölteni mind a gazdálkodási-, mind pedig a pénzügyi folyamatok. A globalizáció keretében jött létre Európa jelentős integrációja, az Európai Unió, ami nagymértékben megkönnyítette véleményem szerint nemcsak az alaphűncselekmények elterjedését, de az ezekből származó „piszkos” pénzek legálissá tételét egyaránt.

A pénzmosás erős szállal kapcsolódik az árnyékgazdasághoz, illetve az ott megjelenő tevékenységekhez. Így nem meglepő, hogy azokban az országokban, ahol magas a GDP-hez viszonyított feketegazdaság nagysága, rendszerint magas korrupció is fellelhető.

Korrupció mértéke, valamint feketegazdaság nagysága alapján Magyarország leginkább azokkal az országokkal mutat hasonlóságot, akik 2004. május 1.-én csatlakoztak az Európai Unióhoz. Kicsit konkrétabban hazánk Ciprussal, Máltával, Észtországgal, Szlovéniával, illetve Lengyelországgal került egy csoportba a vizsgálataim alapján.

A kutatásom során betekintést nyertem többek között még abba, hogy milyen elméletek is jöttek létre a pénzmosás folyamatára, illetve milyen megvalósítási formák állnak az elkövetők rendelkezésére.

A magyarországi, valamint az európai uniós szabályozás arra világított rá, hogy hazánk egyrészt leginkább az európai uniós előírások alapján alakította ki az érvényben lévő hazai előírásokat, másrészt pedig arra, hogy széles körben próbálják elejét venni a pénzmosáshoz kapcsolódó tevékenységeknek.

Az előzőeken túlmenően azonban vannak olyan nemzetközi szervezetek, amelyek az egész világon próbálják megszüntetni ezeket a tevékenységeket. Az európai uniós irányelvek, és ennek következtében a magyarországiak is ezektől a nemzetközi szervezetektől származnak.

Mivel Magyarország a csoportosítás alapján a „kritikusnak” tekinthető csoportok egyikébe került besorolásra, ezért nem meglepő az az eredmény, miszerint hazánkban növekvő problémát jelent a pénzmosás. Azonban az is látszik, hogy a hatóságok kevés sikerrel veszik fel a versenyt ezeknek a cselekményeknek a megszüntetésében.

Jóval eredményesebben lép fel például Ausztria a pénzmosás ellen. De nem csak ebben jár előttünk, hanem az információszolgáltatás minőségében is lenne mit átvennünk a szomszédos országtól.

Összességében azt lehet elmondani, hogy mind az egyes országok, mind pedig a nemzetközi szervezetek nagyon nehéz helyzetben vannak a pénzmosás elleni tevékenységek felderítésében. Elég, ha csak a feketegazdaság nagyságát vesszük alapul, abból arra lehet következtetni, hogy az esetek döntő többségben nem kerülnek felderítésre.

IRODALOMJEGYZÉK

Adóügyek.hu (2011). [Online] Elérhető:

[http://adougyszek.hu/tart/cikk/ca/0/111994/1/adougyszek/Ot evet csalt össze maganak a janos halmi szamlagyarost?place=srss](http://adougyszek.hu/tart/cikk/ca/0/111994/1/adougyszek/Ot%20evet%20csalt%20ossze%20maganak%20a%20janos%20halmi%20szamlagyarost?place=srss)

(Letöltve: 2013. november 4.)

Bencze J. (1999): *A feketegazdaság elleni fellépés eredményei és lehetőségei*. [Online]

Elérhető: http://www.ksh.hu/statszemle_archive/1999/1999_12/1999_12_932.pdf

(Letöltve: 2013. október 21.)

Bundeskriminalamt Österreich (2013): *Geldwäsche Jahresbericht 2012*. [Online]

Elérhető: <http://www.bmi.gv.at/cms/BK/publikationen/files/Geldwschebericht2012.pdf>

(Letöltve: 2013. október 8.)

Európai Parlament (2009): *Munkadokumentum a pénzmosásról*. [Online] Elérhető:

http://www.europarl.europa.eu/meetdocs/2009_2014/documents/crim/dt/925/925991/925991hu.pdf (Letöltve: 2013. október 13.)

Európai Unió (2011): *Pénzmosás: a pénzügyi rendszerek felhasználásának megelőzése*.

[Online] Elérhető:

http://europa.eu/legislation_summaries/justice_freedom_security/fight_against_organised_crime/l24016a_hu.htm (Letöltve: 2013. október 27.)

EUvonal (2013). [Online] Elérhető:

http://www.euvonal.hu/index.php?op=tenyek_intezmenyrendszer&id=11

(Letöltve: 2013. november 8.)

Gál I. L. (2004): *A pénzmosás*. Budapest: KJK-KERSZÖV Jogi és Üzleti Kiadó Kft., p. 21.

Gál I. L. (2007): *A pénzmosás hatályos büntetőjogi szabályozása Magyarországon*. [Online]

Elérhető: https://felugyelet.mnb.hu/data/cms1562082/pszafhu_rtfkonf_gali.pdf

(Letöltve: 2013. október 10.)

Gap Consulting (2010): *Modell der Geldwäscherei*. [Online] Elérhető: [http://www.gap-](http://www.gap-consulting.eu/pdf/Kap4_Modell.pdf)

[consulting.eu/pdf/Kap4_Modell.pdf](http://www.gap-consulting.eu/pdf/Kap4_Modell.pdf) (Letöltve: 2013. október 2.)

Inzelt A. (2006): *Tiszttagazdaságért*. [Online]

Elérhető: [http://www.tiszttagazdasagert.uni-corvinus.hu/index.php/T%C3%96_-](http://www.tiszttagazdasagert.uni-corvinus.hu/index.php/T%C3%96_-_Szervezett_gazdas%C3%A1gi_b%C5%B1n%C3%B6z%C3%A9s_Magyarorsz%C3%A1gon_-_P%C3%A9nzmos%C3%A1s)

[_Szervezett_gazdas%C3%A1gi_b%C5%B1n%C3%B6z%C3%A9s_Magyarorsz%C3%A1gon_-_P%C3%A9nzmos%C3%A1s](http://www.tiszttagazdasagert.uni-corvinus.hu/index.php/T%C3%96_-_Szervezett_gazdas%C3%A1gi_b%C5%B1n%C3%B6z%C3%A9s_Magyarorsz%C3%A1gon_-_P%C3%A9nzmos%C3%A1s) (Letöltve: 2013. október 12.)

Jogtár (2013a): *2007. évi CXXXVI. törvény a pénzmosás és a terrorizmus finanszírozása megelőzéséről és megakadályozásáról*. [Online] Elérhető:

http://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=A0700136.TV&celpara=#xcelparam

(Letöltve: 2013. október 25.)

Jogtár (2013b): *2012. évi C. törvény a Büntető Törvénykönyvről*. [Online] Elérhető: http://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=A1200100.TV (Letöltve: 2013. október 25.)

Juraforum (2013): *Geldwäsche*. [Online] Elérhető: <http://www.juraforum.de/lexikon/geldwaesche> (Letöltve: 2013. szeptember 29.)

Kecskeméti Törvényszék (2012): *Bíróági Határozatok Gyűjteménye - 3.B. 25/2011/97. szám*. [Online] Elérhető: <http://www.birosag.hu/ugyfelkapcsolati-portal/anonim-hatarozatok-tara> (Letöltve: 2013. november 12.)

Kúria (2012): *Bíróági Határozatok Gyűjteménye - Kfv.I.35.315/2011/4.szám*. [Online] Elérhető: <http://www.birosag.hu/ugyfelkapcsolati-portal/anonim-hatarozatok-tara> (Letöltve: 2013. november 12.)

MNO (2013): *Egymilliárd forintnyi hamis gyógyszert értékesítettek*. [Online] Elérhető: http://mno.hu/kek_hirek/egymilliard-forintnyi-hamis-gyogyszert-ertekesitettek-1191452 (Letöltve: 2013. november 4.)

Országos Bíróági Hivatal (2012): *Büntetőjog*. [Online] Elérhető: http://ejegyzet.hu/obh/Bunteto_jog_kulonos2/lecke8_lap1.html#hiv41 (Letöltve: 2013. október 21.)

PEII (2013a): *A pénzmosás bemutatása*. [Online] Elérhető: http://www.nav.gov.hu/nav/penzmosas/peii/2_penzmosas_a_penzmosas_bemu.html (Letöltve: 2013. október 5.)

PEII (2013b): *Pénzmosással kapcsolatos éves jelentések*. [Online] Elérhető: http://nav.gov.hu/nav/penzmosas/eves_jelentes (Letöltve: 2013. október 8.)

PEII (2013c): *Pénzmosás éves jelentés 2012*. [Online] Elérhető: http://nav.gov.hu/data/cms291568/FIU_eves_jelentes_2012.pdf (Letöltve: 2013. október 8.)

Pintér B. (2013): *A pénzmosás elleni küzdelem nemzetközi szervezetei*. [Online] Elérhető: http://www.debrecenijogimuhely.hu/archivum/2_2013/a_penzmosas_elleni_kuzdelem/ (Letöltve: 2013. november 8.)

Schneider, F. (2009): *Geldwäsche*. [Online] Elérhető: http://www.economics.jku.at/members%5CSchneider%5Cfiles%5Clehre%5Cpraxisoekonomi%5CPdOe_2_SS09.pdf (Letöltve: 2013. október 1.)

Schneider, F. (2013): *Size and Development of the Shadow Economy of 31 European and 5 other OECD Countries from 2003 to 2013: A Further Decline*. [Online] Elérhető: http://www.econ.jku.at/members/Schneider/files/publications/2013/ShadEcEurope31_Jan2013.pdf (Letöltve: 2013. október 5.)

Schneider, F. (2013): *Geldwäsche & Online-Poker: Wie relevant?*. [Online]
Elérhető: <http://www.wrbriefing.com/germany/sites/default/files/Friedrich%20Schneider.pdf>
(Letöltve: 2013. október 2.)

Sebestyén T. (2013). *Polgári Szemle*. [Online]
Elérhető: http://www.polgariszemle.hu/app/interface.php?view=v_article&%20ID=185
(Letöltve: 2013. október 20.)

Simonka G. (2012): *A Pénzmosás Elleni Információs Iroda tevékenysége a pénzmosás elleni intézményrendszerben*. In: Adókodeks, pp. 127-136.

Transparency International (2012): *Corruption Perceptions Index 2012*. [Online]
Elérhető: http://www.transparency.hu/uploads/docs/CPI2012_map_and_country_results.pdf
(Letöltve: 2013. október 5.)